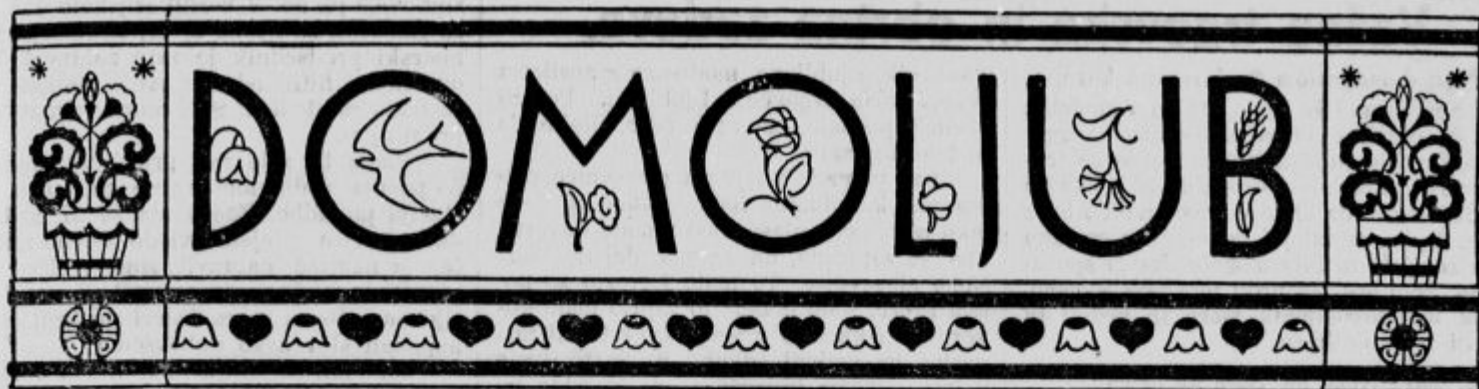

Glasilo Južnoslovanske kmetijske zveze. — Cena 38 Din za celo leto. — Za inozemstvo 60 Din. — Posredniška številka 1 Din. — V inostranstvu delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din. — Izdaja vsake srede ob 6 jutraj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo Uredništvu „Domoljuba“, narodna reklamnoje in laserati pa Upravištvu „Domoljuba“ v Ljubljani, Koplarjeva ulica šte. 6.

Trgovci in obrtniki, vabimo vas.

Istočasno skoraj — ponekod dan poprej, drugod zopet dan kasneje — kot tole številko »Domoljuba«, bodo pismoše raznašali tudi glasovnice za volitve v zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Vsak obrtnik in trgovec, vsak, ki se peča s kakršnimkoli poslom, ki je vezan na obrtni list, vsak bo glasovnico dobil in vsak bo stal pred važno odločitvijo, kako naj voli.

Letos smo naše somišljenike že kar neštetokrat pozivali k volitvam in prečesto smo dopovedovali, kako slovenski volivec prav voli. Za te najnovejše volitve v zbornico za trgovino, obrt in industrijo samo pravimo: Kar velja za vsake druge volitve, velja tudi za te.

Dve fronti sta, dve listi se bijeta za glasove naših obrtnikov in trgovcev. Eno vodimo mi, drugo zakleti slovenski sovražniki liberalci. Nam so se pridružili tudi nekateri pošteni trgovci, ki drugače niso naši strankarji. Za obrtnike je nosilec naše kandidatne liste Ivan Ogrin, stavbeni mojster v Ljubljani, za trgovce pa Ivan Jelačin, trgovec v Ljubljani.

Volitev je na sebi zelo priprosta. Le točno se ravnaj vsak po navodilih, ki jih bereš v »Domoljubu«, pa boš prav zadel.

Važnejše pa je, da se vsi dobro zavedamo, zakaj moramo tudi pri tej priložnosti vsi strnjeno v volitve proti liberalcem. Kajti zopet bodo hodili od vasi do vasi razni žerjavovski priganjači in lovili glasove za SDS. Na razne načine se bodo hoteli približati našim ljudem in jih ogoljufati za glasovnice. Najbolj grdo zlorablja imena trgovskih gremijev in obrtnih združenj. Načelstva teh ustanov so po deželi večinoma v rokah samih liberalcev. Tega so krivi naši ljudje, ki se takrat, kadar so volitve, ne pobrigajo. Žerjavovski predsedniki trgovskih gremijev in obrtnih združenj bodo hodili od obrtnika do obrtnika in skušali izvačati glasovnice. Tu velja: Ne dam! Žerjavovska politika je ugonobila največji in najlepši del našega narodnega gospodarstva, zato ta politika ne sme dobiti glasov naših zavednih gospodarjev, tudi če trgovski gremij ali obrtna zadruga to zahteva.

Vsi pošteni trgovci in obrtniki morajo oddati glasove za našo listo. Spomnite jih,

kako so liberalci gospodarili pred vojno pri »Merkurju«, ki so ga spravili na kant, kako so sto milijone dinarjev pri Jadranski banki spravili v italijanske roke in kako so zadnji čas upropastili Slavensko banko. V slovenskem gospodarstvu že velja pregovor: Kamor stopi liberalno kopito, tam trava več ne požene.

Kako je to, da naš liberalizem, ki je drugače ves poln židovsko kupčijskih manir, v rednem gospodarstvu povsod propade? Tu velja vedno resnično pravilo, da v hudobnem namenu začeto delo nikdar nima dobrih uspehov; zlo rodi novo zlo. Naši liberalci ne razumejo nobenega gospodarstva, kjer se pošteno dela. Tem ljudem je vsako gospodarstvo s tujim premoženjem samo bližnja priložnost za osebno in strankarsko korist, pa če vse drugo gre rakom žvižgat.

Tako tudi zbornica za trgovino, obrt in industrijo. Ta zbornica bi morala biti stanovska predstavateljica vseh obrtnikov in trgovcev, liberalci pa hočejo, da je samo posredovalka za mastne zaslužke nekaterih liberalnih magnatov. Vpliv trgovske zbornice bi moral biti v prid vsemu trgovskemu in obrtnemu stanu v Sloveniji ter celokupnemu našemu narodnemu gospodarstvu. Liberalci pa hočejo, da zbornica delaj za njihovo stranko, da naj se tam nastavlja in z obrtniškim denarjem plačujejo ljudje, ki imajo svoj glavni posel v liberalni stranki in liberalnem časopisu. Vse bogastvo, vse zveze in vsa moč trgovske zbornice mora po načelu liberalcev iti v njihovo strankarsko malho, za tiste obrtnike in trgovce, ki nočejo trobiti v liberalni rog, pa naj bo zbornica nov bič, s katerim jih bodo tepli.

Obrtniki, ali si boste sami spletali ta bič?

Obrtni in trgovski stan mora biti tam, kjer je večina naroda. To jim je treba povsod dopovedati. Če se bodo pa trgovci in obrtniki nalašč upirali temu dobrohotnemu nasvetu in volili kljub opominom najhujše naše nasprotnike, jim pa tudi povsod povejte, da naj ne računajo na podporo in naklonjenost naših kmetov in delavcev. Pri teh volitvah si dobro zapomnite vse tiste, ki so in bodo kljub vsem obljubam oddali glasovnice za SDS, da bomo

tudi po volitvah vedeli, s kom imamo opraviti, ko bomo dosledno pri vseh naročilih in nakupih ravnali strogo po načelu: »Svoji k svojim.«

Obrtniki in trgovci morajo hoditi s stranko, ki po svojem programu ščiti in podpira narodno gospodarstvo, ki svoj političen vpliv uporablja za zaščito blagostanja v naši deželi. Ali naj naš obrtnik gre s SDS, ki je uničila našo skupno zedinjeno slovensko gospodarstvo s centralizmom? Ali naj trgovci volijo SDS zato, ker je vso trgovinsko politiko spravila v Belgrad? Ali ni pametneje, da obrtniki in trgovci danes podpirata SLS, ki ima v rokah oblast v deželi in državi in ki to oblast vzdržuje in uporablja zato, da se znižajo davki, da se zaščiti naš človek napram tujcu, da iščemo novih virov, da izpopolnimo naše delavnice in trgovske zveze, da se dvigne naš kredit v sosednih deželah?

Zbornica za trgovino in obrt bo mogla delati in napredovati samo, če bo vladal popoln sporazum med njo in upravo v deželi, oblasti in državi. Samo, če bo stanovsko zastopstvo v zbornici v soglasju z deželo, bo Zbornica obrtnikom in trgovcem res v korist. Nenadomestljivo škodo bi utrpel trgovski in obrtni stan, če bi si to pot izvolil liberalno zastopstvo, ki bi ga niti deželna niti državna uprava ne mogla podpirati.

To se ne sme zgoditi. Zato zavedni naši možje le pridno okrog vseh volivcev, poučujte jih in prepričujte, nobenega ne zgrešite, vse povabite v naš tabor, pa bomo zopet praznovali veselo zmago.

Gospodinje, vpoštevajte!

Naše milo znamke »GAZELA« se izdeluje iz najfinejših snovi, ki perilu ne škodujejo. Zato perete znjnim brez truda ter dosežete, da je perilo snežnobelo.

Na VRHNIKI je začel ORDINIRATI zdravnik dr. FRAN ZUPAN

bivši hospitant prof. Wertheimove porodn. in ženske klinike na Dunaju. — Ordinira nad Rutnerjevo trgovino vsak delavnik od 9—12.

V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA«!

Važna trgovska in obrtna zadeva.

Proti demokratu Žerjavovega kova.

Naši bralci že vedo, da so v nedeljo, dne 30. oktobra volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Mnogo so se trudili naši gospodarski krogi, da bi prišlo do sporazuma in da bi se volitve izvršile brez boja. Toda samostojni demokratje so tako zagrizeni, da ni bilo mogoče doseči sporazuma. Zato gre boj proti tem zagrizencem. Vsak naš somišljenik mora to vedeti in storiti svojo dolžnost.

Ne govori, da Tebe ne briga.

Samostojni demokratje so bili tisti, ki so uničili milijone slovenskega denarja. Pognali so v polom (konkurz) velike banke in druga podjetja. Tako je nastala gospodarska kriza, ki danes tepe vsakega. Kmet nima denarja, delavcu manjka dela, obrt stoji in trgovec si beli glavo, kako uiti tem težkim gospodarskim razmeram. Takih ljudi, ki so napravili celi deželi toliko škodo, se ne sme spustiti v nobeno gospodarsko stvar več. Naj prodajajo svojo modrost po »Jutru« in »Domovinu«, gospodarstvo pa naj puste pri miru. Zato mora vsak gledati, da se vrže te škodljivce iz zbornice, ki toliko pomeni za vse naše narodno gospodarstvo. Vsakega, ki danes gospodarsko trpi, brigajo te volitve, vsak mora vse storiti, da demokrate krepko porazimo.

Kako se voli?

Glasovalne listine. Vsak volivec prejme te dni po pošti priporočeno glasovalne listine. Štiri take stvari dobi: izkaznico, glasovnico in dve kuverti. Vse štiri listine imajo uraden žig. Kjer ne raznaša pismo- noša pisem, naj stopi vsak po to priporočeno pismo sam na pošto. Naj se briga vsak, da ne bo kak glas izgubljen.

Kako se izpolni glasovnica? Volilci za obrtni odsek dobe rdeče glasovalne listine, volilci za trgovinski odsek pa modre (plave). Tudi glasovnica je enake barve z drugimi papirji. Kaj deneš na glasovnico? Na glasovnico se prilepi tiskana kandidatna lista. Rdeče so z nosilcem: Ivan Ogrin,

stavbenik, Ljubljana, modre so z nosilcem Ivan Jelačin, trgovec v Ljubljani. Po teh nosilcih poznate, katera je naša. Glejte, da se kdo ne zmoti.

Kaj potem? Ko je na glasovnico prilepljena kandidatna lista, potem se dene tako izpolnjeno glasovnico v malo kuverto, kjer je zapisano, da se sme dejati notri samo glasovnico. To malo kuverto se potem zapre. Nato denete to zaprto malo kuverto in izkaznico v večjo kuverto, ki ima naslov na volivni odbor. Ko je to dvoje notri, se večja kuverta zapre in odda na pošto priporočeno. Poštne ni treba nič plačati. Gre vse poštne prosto.

Do kdaj je treba dati na pošto. Na pošto je treba dati vsaj do 27. oktobra, drugače pride v Ljubljano prepozno. Samo tiste glasovnice bodo veljavne, ki bodo do 30. oktobra v Ljubljani pri volivnem odboru. Pazite torej, da bo vse pravočasno.

Zbirati je tudi dovoljeno od volivcev vse glasovalne listine. Kdor se torej boji, da ne bi kaj prav naredil, naj odda vse glasovalne listine zanesljivemu našemu človeku. Ta potem vse uredi. Glejte pa dobro, komu daste v roko. Samo zanesljiv naš zaupnik sme dobiti v roke vaše listine.

Pazite na nasprotnike! Ljudje iz Žerjavove stranke bodo strašno lagali. Izsiljevali bodo glasovalne liste. Ne hojte se, ne udajte se. Vsi glasovi poštenjakov v obrtnem odseku morajo iti za listo, katere nositelj je Ivan Ogrin. Vsi glasovi poštenjakov v trgovinskem odseku morajo iti za listo, katere nositelj je Ivan Jelačin.

Članom načelstev naših zadrug.

Tudi člani načelstev naših zadrug volijo. Kdor je pri posojilnici v načelstvu ali pri kakem konsumu, vsak ima volilno pravico. Naj torej vsak skrbi, da bo volil in prav volil.

Vsi torej na delo. Poučujte, agitirajte in zbirajte. Volitve 30. oktobra morajo pokazati demokratu, da jim je tudi v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo za zmeraj odzvonilo.

Kdo z nami ~ kdo proti nam?

Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo bodo jasno pokazale, kdo je z nami in kdo proti nam. Somišljenike prosimo, da si natanko zapomnijo, kdo je nam oddal glasovnico, kdo pa nasprotnikom. Potem pa držite povsod: Svoji k svojim.

Dogodki v Belgradu.

Zadnji teden parlament ni zboroval, zato je bilo v Belgradu mirneje. Vsa pozornost je bila namenjena slovenskemu ministru dr. Gosarju, ki je moral izpregovoriti odločilno besedo glede stanovanjskega zakona. Koncem oktobra namreč poteče sedanji stanovanjski zakon. Najemniki so trepetali, da jih bodo gospodarji

rinkoviču pa ne. V verifikacijskem odboru so glasovali za Ureka in dr. Kramerja. Ministrski predsednik je zato zahteval, naj demokrati hitro odrede svoje stališče, da se bodo radikali in SLS mogli ravnati napram njim.

Radič bi zelo rad prišel v vlado in že pošilja radikalom razne poslanca, ki stavijo ponudbe. Zaenkrat še ni govora, da bi Radiča sprejeli v vlado. Ravno zadnji čas je namreč napravil zopet veliko surovosti in se je vsem zameril. V verifikacijskem odboru so radičevci dvakrat divje napadali slovensko duhovščino.

Radikali so izključili iz kluba poslance Nastasa Petroviča, ki je neprestano ragajal. Za predsednika narodne skupščine so radikali določili dr. Ninka Periča. Enega podpredsednika in tajnika dobi tuji Jugoslovanski klub.

Kaj pišejo nasprotniki.

»Naj se brigajo kaplani, župniki in vsi farovski privrženci zase in puste zbornico onim, ki jim gre«, zahteva žerjavovski tehnik. — Prazno govorjenje! Kaplani in župniki v trgovsko in obrtno zbornico vendar ne kandidirajo. Vsakega Slovenca in tudi duhovščine pravica in dolžnost pa je, da se pobriga, da pridejo v zbornico poštene in nepristranske zastopniki obrtnikov in da enkrat za vselej tudi iz te važne narodne gospodarske korporacije izgine komanda one klike, ki si je umazala roke s stomilijonskimi bančnimi tatvinami.

»SLS boče imeti v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo svojo podružnico«, kriči »Domovina«. — Ni res! SLS kot zastopnica slovenskega ljudstva hoče, da ima v tej zbornici res besedo trgovec, obrtnik in industrijec, ne pa strankarska žerjavovska klika, ki je napravila tem stanovcem že toliko zla. Zavedni obrtniki vse to vedo, zato bodo vsi glasovali za Ogrinovo kandidatno listo, poštene trgovci pa bodo oddali glasovnice svojemu tovarišu Jelačinu.

»V naš gospodarski parlament ne spada politik«, piše glede volitev v obrtno zbornico žerjavovski tehnik. To hočemo tudi mi. Pa glej, ravno »Domovina« je priporočala pri zadnjih volitvah v trgovsko zbornico na neki »stanovski list« brez izjeme same zagrizene — žerjavovce. Ali mislite, da so trgovci in obrtniki vse to pozabili?

»O svobodi volivcev« tudi piše zadnja »Domovina« in nekaj besediči o »klerikalnem nasilju«, ki ga do danes še nihče ni občutil. Ali ni predrznost, da o »svobodni volji volivcev« pridigujejo žerjavovci, torej tisti ljudje, ki so še nedavno brez usmiljenja preganjali vse državne uslužbenke, ako niso hoteli biti člani žerjavovske stranke in naročniki žerjavovskega časopisja.

»Blok demokracije se bo osnoval kljub vsem oviram« tolaži svoje bralce žerjavovski tehnik. Prejšnji teden pa so pisali, da je blok že gotov in da bo prevzel vlado v svoje roke. Esdeesarji pa res dobro pozna-

tik pred zimo vrgli na cesto, hišni posestniki pa so zagotavljali, da bo najbolj prav, če se njim prepusti zopet svobodno razpolaganje s stanovanji. Dr. Gosar je odredil po sredi, da imajo gospodarji več pravic kot doslej, da pa vendar ne smejo čez zimo nikogar pognati na cesto in mu tudi ne preveč zvišati najemnine.

Naš minister dr. Gosar je ta teden izposloval pri ministrskem svetu 10 milijonov dinarjev za kraje, ki so veliko trpeli po suši. Za kamniško smodnišnico je dr. Gosar izposloval potrebne kredite, da bo smodnišnica mogla nadaljevati svoje delo. Bila je že nevarnost, da se delo ustavi in da bo zopet več delavcev brez kruha.

Dr. Gosar je tudi izdal odredbo, da morajo naša podjetja predvsem jemati v službo naše domače delavce, ne pa tujcev.

Davidovičevi demokrati igrajo dvojno vlogo: v vladi so, zraven pa vladi naga- jajo. Imeli so sejo, na kateri so dali zaupnico Davidoviču, svojemu ministru Ma-

NOVIČAR

Naročnikom, ki še niso plačali naročnine do konca tega leta, naznanjamo, da je ta številka zadnja, ki jo prejmejo. Zato uljudno prosimo, da svoj dolg poravnajo.

d P. n. skupni naročniki »Domoljuba«, ki imajo še kaj zaostanka za leto 1927, naj nemudoma določijo dolžno vsoto, ker jim bo sicer list ustavljen koncem tekočega meseca. Pozor torej, kogar se tiče!

d Somišljeniki in zaupniki SLS. Preberite natančno današnja navodila v »Domoljubu« za volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Noben glas ne sme po vaši krivdi v izgubo. Če so nasprotniki nasilni, bodite vi hitri in urni.

d Duhovne vaje za može bodo v »Domu« v Ljubljani od 29. oktobra do 2. novembra. Je še nekaj prostora. Lepa prilika, nedelja in praznik vseh svetnikov vmes! Tečaj se začne zvečer prvega (29. oktobra) in konča jutraj zadnjega (2. nov.) zgoraj imenovanih dni. Udeleženci naj bodo v »Domu« ob 6 zvečer prvega dne. Oskrbnina za vse tri dni znaša 120 Din. — Priglasite se takoj na naslov: Vodstvo »Doma duhovnih vaj«, Ljubljana, Zrinjskega c. 9.

d Duhovne vaje za organiste bodo od 14.—18. novembra. Prihod 14. nov. ob 6 zvečer. Drugo isto kakor pri duhov. vajah za može!

jo pozabljenost svojih vernikov, da lahko očito farbaajo.

★

»Obznana« in »republika« sta se združili. Ali je to mogoče? Drugod na svetu ne, pri nas pa. Obznanaš g. Pribečević, ki je g. Radiča porinil najprej v »mišjo«, potem pa v resnično »luknjo« in moskovski romar g. Radič, ki je hotel svoj čas takorekoč odstraniti kralja in postati »predsednik hrvatske republike« — sta se združila pri litru vina. Joj, jaj, kaj bo pa zdaj? Nič hudega, saj imata »republika« in »obznana« od 315 le 80—90 poslancev. Pa tudi drugače se ogenj in voda ne ujemata, zato bo »republika« uničila »obznano«, »obznana« pa »republiko«. In konec? Radičevsko-žerjavovsko pogorišče.

★

»Strogo bomo gledali, kdo je proti nam«, ponavlja za nami »Domovina« in hoče s tem šuntati trgovce in obrtnike. Naj le šunta! Pameten trgovec in obrtnik se zavedata, da bi imela ogromno škodo, ako bi jima »klerikalci« jenjali nositi groše, zato bodeta gledala, da ostaneta z ogromno večino ljudstva v prijaznosti in ne bosta pri volitvah v zbornico metala svojim odjemalcem — polen pod noge. Kdor pa bo tulil žerjavovsko pesem, naj pa tudi je kruh — žerjavovske klike. Zato ponavljamo: ljudske potrpežljivosti je konec in bomo strogo gledali na to, kdo bo pri volitvah v trgovsko in obrtno zbornico z ljudstvom in — kdo ne.

d Duhovsko imenovanje. Za župnika pri Sv. Boltenku pri Središču ob Dravi je imenovan g. Franc Molan, kaplan pri Sveti Magdaleni v Mariboru.

d Veliki vojaški manevri med Savo in Dravo. Dne 14. t. m. sta odšli zagrebška in karlovska posadka na velike manevre, ki se vrše na prostoru med Savo in Dravo. Manevrov se udeležuje znatno število rezervistov in pripreg. Vojno opremljene čvrste čete so napravljale na prebivalstvo najboljši vtis. Zanimivo je, da prisostvujejo vajam tudi časniki, ki bodo svojim listom poročali o poteku vaj.

d Poslanec Brodar se je v smislu sklepov Jug. kmetijske zveze v Hrastju z dne 2. oktobra oglašil te dni pri g. ministru poljedelstva, s katerim se je dalje časa razgovarjal o vseh potrebah slovenskega kmetijstva. Gospod minister se je zelo podrobno zanimal za napredno slovensko kmetijstvo ter poslancu Brodarju obljubil, da hoče izposlovati večje kredite za napredek živinoreje, prašičereje, ter gledati, da se še znižajo carine na uvoz blaga, ki ga naš kmet potrebuje za svoj napredek. Glede ukinjenja carine na umetna gnojila, je minister poslancu izjavil, da ima poteškoče, ker mu nasprotuje minister trgovine in industrije, ker hoče ščititi domačo industrijo. Obljubil je minister, da se bo z vso silo zavzel za brezcarinski uvoz in znižan prevoz umetnih gnojil po železnicah in predlagal, da se industrija zaščiti na drug način.

d Samopomoč kmetov. Ker so cene mesu v Kamniku tako silno visoke, mesarji pa živino plačujejo tako slabo, so pričeli okoliški kmetje živino, ki je ne rabijo za rejo, mesto da jo po nizki ceni dajo mesarjem, klati vsak doma, v kolikor jim je po obstoječih predpisih dovoljeno. In ti kmetje trdijo, da lahko dajo meso po 10 Din kg in še ceneje in to najlepše kose. Ostane jim še koža zastoj in tako dobe za živino neprimerno več, kakor če bi jo dali mesarju.

d Uniformiranje srednješolk. Prosvečno ministrstvo je odredilo, da je uniforma za srednješolke, posebno čepica z označbo razreda, obvezna.

d Pletarska šola za otroke. V Belgradu so otvorili pletarsko šolo za zanemarjeno deco in sploh za otroke, ki so zapustili šolo in ne hodijo nikamor v uk.

d Orliškim krožkom. Za udeleženko letnega občnega zbora Slovenske Orliške Zveze, ki se bo vršil 23. oktobra t. l. z odlokom P. D. št. 64.654 po vseh železnicah dovoljena polovična vožnja za dneve 22. do 25. oktobra t. l. — Vsaka udeleženska kupi na odhodni postaji vozno karto do Ljubljane. Na karto naj prosi moker žig in pove, da se udeleži občnega zbora. Pri dohodu v Ljubljano se vozna karta ne sme

oddati, ker velja tudi za vožnjo za nazaj. Vsaka udeleženska mora imeti s seboj od svojega krožka (odbora) podpisano pooblastilo za občni zbor. — Slovenska Orliška Zveza

d Znižanje železniških cen. Kakor smo že poročali, se uveljavijo 1. januarja 1927 novi potniški tarifi, ki bodo znatno nižji za vse razrede kakor dosedanja. Prvikrat po prevratu.

d Iz seje mariborskega oblastnega odbora. V torek, 11. oktobra se je vršila seja mariborskega oblastnega odbora in se je določilo za cestno zvezo Lisično—Predvoje 50.000 Din. Nadalje je sklenjeno, da se da meriti cestna zveza Stoperce—Čezmožiše v rogaškem okraju. Bolnicam se nakaže prvi obrok oblastne podpore. Za vzdrževanje vliničarskih tečajev in sicer za Pekre se izplača podpora 10.000 Din, za onega v Kapeli 15.000 Din.

d Protestantovske knjige in brošure. Pred kratkim je prodajala po Kamniku in okolici dvojica razne brošure in knjige, ki jih izdaja neka privatna družba v Novem Sadu. Slabi prevodi, nerazumljiv slog, med vrsticami pa kar mrgoli protikrščanskih idej! Ker sta imela oba zelo namazan jezik, jima je marsikdo nasedel. Bodite previdni in ne zaupajte vsakemu v ovčjem oblačilu, posegajte raje pridno po našem zdravem berivu.

d Župnijski izpit so izvršili dne 5. in 6. oktobra 1927 iz prve polovice: Janez Pirkovič, kaplan v Poljanah nad Škofjo Loko; Anton Ravnikar, kaplan v Mirni peči; Janez Raztresen, kaplan na Krki; Ignacij Skobe, kaplan v Semiču; Alojzij Tome, uršul. katehet v Škofji Loki; Anton Vovk, kaplan v Trzinu; iz druge polovice: Jožef Ambrožič, kaplan na Bledu; Kristijan Cuderman, kaplan v Trebnjem; Alojzij Košmerlj, kaplan na Trebelnem; Janez Kraljič, kaplan v Šmarju; Franc Lovšin, kaplan v Št. Vidu nad Ljubljano; Janez Pintar, katehet v Ljubljani; Franc Pleša, beneficiat v Šmartnem pri Litiji; Franc Presetnik, kaplan v Dobropoljah; Andrej Šavli, kaplan v Smledniku; Franc Verce, kaplan v Sostrem. Častitamol!

d Italijani hočejo ograditi mejo proti Jugoslaviji. Po vestih iz Zeneve nameravajo Italijani zavarovati mejo proti naši državi s 3 m visoko ograjo. Prav koristno — za nas, kajti našim zajcem bodo s tem zaprli prehod — drugemu tako ne.

d Petdesetletnica ljubljanske »Ljudske kuhinje«. Letos bo minulo 50 let, odkar se je pod vodstvom človekoljubnih krščansko mislečih mož ustanovila v Ljubljani »Ljudska kuhinja«, ki je s podporo raznih dobrotnikov leto za letom preskrbovala stotinam dijakov in delavcev opoldne in zvečer primeroma dobro hrano po nizkih cenah. Za posebno praznovanje zlatega jubileja je določen 23. dan oktobra. Takrat se bo po zgledu prednikov brala sv. maša za žive in umrle ude ter druge dobrotnike »Dijaške in ljudske kuhinje«. Opravi bo službo božjo predsednik »Ljudske kuhinje«, častni kanonik dr. Ivan Svetina, ob pol osmih v stolnici. — Kdor se ubogega usmili, na obresti posodi Gospo-

du. Naj doživi »Dijaška in ljudska kuhinja«, ki je jasen dokaz krščanske dobrodelnosti — še mnogo zlatih jubilejev.

d »Misijonski koledar« 1928 je izšel in se razpošilja te dni vsem lanskim naročnikom. Cena 8 Din. Nova naročila naj se naslavlja na naslov »Misijonski koledar«, Ljubljana, Tabor 20.

d Iz Gladbecka na Westfalskem. Dne 7. oktobra 1927 je umrl po kratki in težki bolezni g. Miklavž Lončar, rodom iz Kafolč pri Brdu, okraj Kamnik. Bil je dolgoleten član slovenskega društva Sv. Barbare istotoma. Pokojni je bival v Gladbecku nepretrgoma celih 25 let in v tega skupaj na Westfalskem 30 let. Polovico te dobe je bila njegova družina zvesta naročnica »Domoljuba«. Bodi mu lahka tuja zemlja!

d Zveza slovenskih vojakov. Vojni tovariši! Kot sklenjeno na Brezjah, kliče mo naše delegate in zaupnike 4. decembra v Ljubljano. Kdorkoli se zanima za Zvezo in njeno delo, kdorkoli rabi tozadevnih pojasnil, naj pride. Ob 8. uri prisostvujemo vojaški maši v garnizijski cerkvi sv. Petra, potem pa vsi v novi salon tov. Rozmana na Sv. Petra cesti št. 85. Tam poročila, pojasnila, stvarna debata. Med drugim pogovor o naši samopomoči, o stanju pohabljenih tovarišev, o združitvi vojnih žrtev in prenosu ostankov vojnih tovarišev v skupno grobnico itd. Kosilo istotam, nato prosti razgovori in prijateljska zabava. Vsi kraji Slovenije, kjer so naše podružnice ali pa kjer so se postavili ali namestavljajo postaviti spomeniki, naj pošljejo po enega ali dva moža k sestanku. Dostop sicer prost vsem bivšim vojakom iz svetovne vojne. Odbor računa, da pride dne 4. decembra v Ljubljano najmanj 100 zaupnikov od vseposod. Tovaši, javite že sedaj pismeno udeležbo na tajništvo Z. S. V., Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5. — Glavni odbor Z. S. V.

d Javni spomeniki pod nadzorstvom prosvetnega ministrstva. Prosvetno ministrstvo je odredilo, da je treba za postavitev spomenikov na javnih prostorih dobiti odobrenje prosvetnega ministrstva. Postavitve spomenika odobri umetniški oddelek ministrstva. Predložiti je treba tudi načrt spomenika in proračun stroškov, ki so potrebni za postavitev spomenika.

d Staršem in vzgojiteljem mladine. Opazovati moramo, da kljub vsem svarilom in predpisom zahaja mladina v kino in gledališče k predstavam, ki niso za njo nikakor primerne. Ponovno prosimo vse, ki imajo skrb za mladino, da je ne puste lahko miselno propasti slabemu vplivu!

d Zakrament sv. birme je prejelo letos v ljubljanski škofiji 7276 otrok in sicer: v dekaniji Semič 2110 otrok, v dekaniji Litija (tri župnije) 985 otrok, o binkošti v ljubljanski stolnici 1545 otrok, v dekaniji Ribnica 1561 otrok, v dekaniji Šmarje 1071 otrok in 4 konvertiti (izpreobrnjenjenci) v kapeli škof. palače.

d Jubilej obhajajo letos mesta Krško, Višnja gora in Lož. Poteče namreč 450 let, kar so bila ta mesta ustanovljena. Povod so dali neprestani turški vpadi, ki so se od leta 1469. neprenehoma ponavljali. Treba je bilo posamezne kraje z obzidjem zavarovati in utrditi. Taki kraji so dobili zato

mestne pravice. Bili so od graščakov neodvisni in so volili svojega lastnega sodnika. Kočevje je doseglo to pravico l. 1471., Krško, Višnja gora in Lož pa l. 1477.

d Sulei v Sori. Pri črpanju vode izpod jezua na Fužinah pri Zireh so delavci ujeli mnogo rib, med njimi tudi velikega sulca, ki so v tej višini Sore zelo redki.

d Občini Loki pri Zidanem mostu je veliko županstvo dovolilo vpeljati dva nova sejma za živino in kramarsko blago dne 16. marca in 17. oktobra.

d Trebušni legar se je pojavil v vasi Lipje pri Hinjah. V enem tednu je umrlo šest mladih ljudi, sedem so jih prepeljali v deželno bolnico. Vzrok: nesnažna pitna voda.

d Tifus v Dalmaciji. V okraju Imotski se je pojavil tifus. Bolnih je nad 40 oseb.

d Medveda je ustrelil. G. Ivan Lackner iz Prezida iz Prerigla pri Nemški Loki je v nedeljo popoldne ob 13.10 šel na lov. Dolgo je čakal, a tudi pričakal. Hipoma je namreč prilomastil proti njemu velik medved in šel naravnost proti lovcu. Ta je sprožil — a zgrešil. Medved je zarenčal in se mu hitrih korakov bližal. Tačas je g. Lackner drugič sprožil in tudi zadel medveda naravnost v gobec in ga oslepil, nakar se je medved zgrudil in poginil. Medved je pravi orjak, meri meter in pol v dolžino z ogromnimi sprednjimi in zadnjimi šapami. Dlako ima gosto in skoraj črno. Takega hrusta Kočevjarji že dolgo časa niso videli.

d Nagrade uspešnim perutničarjem. Tekom meseca novembra bo veliki župan mariborske oblasti zanesljivim rejcem porazdelil brezplačne plemenske peteline rjave štajerske pasme. Samo oni, ki imajo resno voljo pričeti s čistokrvno rejo teh živali, naj se takoj ustmeno ali pismeno javijo pri pristojnem okrajnem glavarstvu, kjer dobijo nadaljnja obvestila okrajnega živinorejskega poročevalca.

d Strašna smrt. Kakor blisk se je v torek, dne 11. oktobra popoldne raznesla po Litiji pretresljiva vest, da je vlak, ki prihaja ob eni iz Ljubljane v Litijo, na ostrem ovinku v Strmolah do smrti povozil mladega človeka. Neznanec se je vozil najbrže iz umobolnice proti domu, pa je na označenem ovinku skočil iz vlaka, ki ga je vsega razmesaril. Pri njem niso našli nobenega dokumenta, razen vžite št. 56. Prepeljali so ga v mrtvašnico v Hotič.

d Utonila je v Ljubljani bivaša posestnica iz Vrhnikke gospa Marija Pišler. Iz vode so jo potegnili dne 8. t. m. opoldne. Domnevajo, da se ji je pripetila nezgoda, ker je truplo ležalo prav blizu brega. Pred leti je istotako žalostne smrti umrla hčerka učiteljica, ki je utonila pri kopanju v Kolpi.

d Zima in volkovi v Hercegovini. Po Hercegovini je divjal te dni silen vihar, ki je prinesel mráz in sneg. Vihar je odkrival hiše in uničil pozno sadje. Najhuje je divjal vihar okoli Prenja, Valeža in Čurčenice. Mráz in sneg je prignal v bližino človeških bivališč volkove, ki napadajo živino in celo ljudi.

d Umrla na opeklinah. V M. Soboti se je na dekletu Mariji Drvarič po neprevi-

nosti užgala obleka. Zadobila je take opekline, da jim je podlegla.

d Smrt na nesreča. Dne 14. t. m. se je v Birollovem kamnolomu v Zagorju smrtno ponesrečil delavec Ciril Jušič. Prvi strel mu je spodnesel tla, tako, da se je med kamenjem valil 80 metrov v globino. Kamenje drugega strela pa je padalo na njega. Kljub temu je umrl šele dve uri po nesreči in je bil do zadnjega pri zavesti, tako da je prejel še svete zakramente. Pokojni je bil beneški Slovenec, doma blizu Vidma, star šele 36 let. Poročil se je pred dvema letoma.

d Težka kolesarska nesreča. V Vostrinjski ulici v Mariboru sta 15. oktobra trčila skupaj dva kolesarja. Dočim se enemu ni nič zgodilo, je drugi priletel z glavo s tako silo na pločnik, da si je izbil sprednje zobe, potokel nosno kost ter se občutno ranil po obrazu.

d Smrt na električnem drogu. 26letni Ciril Lenart, čevljarški pomočnik iz Trbovelj, je pri Sv. Jederti nad Laškim 14. oktobra zvečer zlezal na električni drog in se prijel za žice elektrovida Fala-Trbovelja. Velikanska napetost ga je takoj usmrtila. Visel je zgoraj do sobote zjutraj dokler ni prišel monter in ga snel.

d Krvav boj. V neki gostilni v Somboru se je vnel boj med desetimi pijanimi dninarji. Polcija je našla enega že mrtvega, ostale pa izvlekla iz mlake krvi in jih odpeljala v bolnico.

d Tat in tolovaj. Pri Sv. Barbari v Hlaizah se je dogodil tale žalostni slučaj: Slapernik Adolf, 26 letni agent pri vinski tvrdki Pukl v Mariboru, je kupoval vino pri Sv. Barbari, obč. Gruševa pri posestniku Ploju. Prišel je s kolesom in ga je pustil pred kletjo, v kateri je bil le malo časa. Ko pride s kleti, ni bilo več kolesa. Hitro je šel po poti naprej, kjer je videl, da ima neki Ribič njegovo kolo. Ko mu hoče vzeti kolo nazaj, ga je Ribič zabodel z nožem v hrbet. Ranjenca so prepeljali v mariborsko bolnico.

d Vlom. V noči na 9 t. m. je bilo vlomljeno v trgovino Daka Badovinca v Stopicah pri Novem mestu. Vlomilec je odnesel raznega blaga v vrednosti 5335 Din. V isti noči so vlomili v hišo Frančiške Kočevar v Stopicah št. 16 ter pokradli obleke in drugih predmetov vrednih 2370 Din. Dalje je bilo vlomljeno v klet Janeza Udovca v Gor. Težki vodi ter pokradeno meso in slanina, vrednost 615 Din. Sumijo, da je te dni izvršil neki cigan. Poizvedbe po ukradenem blagu se nadaljujejo.

d Boj alkoholu napoveduje bolgarska vlada z vso ostroščjo. Zakonski osnutek predvideva točno, kje se alkohol sploh sme točiti.

d Kitajski politik stopil v benediktinski red. V benediktinski red je stopil pred kratkim v Bruslju bivši kitajski ministrski predsednik Lau Tseng Tsiang, znameniti politik in diplomat, ki je bil predsednik kitajske delegacije na mirovnem kongresu v Versailles.

d Vsem mlekarškim zadrugam in drugim mlekarškim sporočamo, da kupujemo smetano ter se nam naj javijo množina.

PO SVETU

Macedonsko-italijanska ubojstva se nadaljujejo.

Naš prijatelj albanski poslanik Cena beg v Pragi umorjen. Zopet ima Italija prste vmes. Komaj je pokrila hladna zemlja truplo našega v Stipu umorjenega generala Kovačevića, je že zopet razburil vso srednjo Evropo in zlasti Balkan nov politični umor v Pragi. Pod krogle od tajnih sil naročenega morilca je padla nova žrtev — albanski poslanik Cena beg. Ta mož nam je znan že iz znanih sporov med našo državo in Albanijo, ki jo je šuntala Italija zoper nas. Bil je tedaj za poslanika v Belgradu in je neprestano svaril albanskega poglavarja Ahmeda Zoguja pred Italijo, ki je v Albaniji z vsemi silami netila sovražstvo proti nam. Sicer se mu ni posrečilo Ahmeda Zoguja in z njim Albanije iztrgati iz italijanskih krempljev, vendar je kljub temu povsod in odločno zagovarjal in delal za prijateljstvo med nami in Albanijo in za sodelovanje balkanskih narodov ter je vsepovsod odsklanjal vmešavanje Italijanov. Seveda so se s tem hudo zamerili Italiji. Te dni je bil imenovan za albanskega poslanika v Pragi. Tja mu je sledil albanski študent Alkibjad Bebi, ki je poslanika v petek 14. t. m. zvečer v neki praški kavarni — ustrelil. Poslanik se je takoj mrtev zgrudil, napadalec so pa prišli in pride pred praško poroto.

Napad naročen iz Albanije. Italija so kriva? Napadalec so takoj pričeli zasliševati. Izpovedal je, da študira v Rimu za profesorja. V Prago je prišel nalašč zato, da umori poslanika, ker je bil ta prijatelj Jugoslavije in nasprotnik Italije. Izjavil je, da pridejo za njim že drugi atentatorji, ki bodo izvršili napade na politične osebnosti balkanskih držav. Kdo mu je dal orožje in denar, ni hotel povedati. Skoro vsi listi pa so mnenja, da je bil atentat naročen od onih albanskih krogov, ki bi se radi znebili vseh, ki so za prijateljsko sodelovanje balkanskih narodov in proti varstvu Italijanov. Praški listi zelo ostro pišejo proti Italiji, ki jo dolže za povzročiteljico atentatov. Pravijo, da je bil atentator oborožen v Italiji, ki da vedno išče z nami sporov. Nekateri trdijo, da se je atentator na svojem prihodu v Prago oglasil na italijanskem poslanstvu. Koliko je na tem resnice bo dognala preiskava. Italijani se delajo valed teh očitkov užaljene. Toda četudi ni dokazov zato, da italijanska vlada podpira atentatorje, gotovo pa je, da jih organizirajo tajne sile ki so nam sovražne

ki jih ima katera mlekarne oddati. Osrednje mlekarne v Ljubljani.

d Hudo zaprtje, katar debelega črevesa, zastajanje krvi, napenjanje, zlato žilo, bolečine v kolku odstrani naravna »Franz-Josef« grenčica — jutraj in zvečer majhen kozarec. Zdravniki strokovnjaki izpričujejo, da »Franz-Josef« voda učinkuje brez bolečin celo pri razdražljivosti črevesa. Dobi se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

in ki bi rade spravile ves Balkan pod italijansko komando.

Napetost med našo državo in Bolgarijo pojenjala. Vsled umora generala Kovačevića po bolgarskih komitih je nastala precejšnja napetost med našo državo in Bolgarijo. Ker pa je bolgarska vlada takoj odločno nastopila proti morilskim bandam je napetost pojenjala. S tem, da je bolgarska vlada proglasila obsedno stanje v okrajih Petrič in Čestendil in da odločno zasleduje vse, ki so z umorom v zvezi, je potrdila, da je izjava zunanega ministra Burova ki jo je podal takoj po umoru generala, iskrena. Minister je namreč imenom bolgarskega ljudstva in vlade iskreno obžaloval in obsodil atentat in je izrekel nado, da s takimi napadi ne bodo mogli preprečiti in onemogočiti zblizanja in prijateljstva obeh držav. Ukrepe bolgarske vlade je odobrilo tudi sobranje (t. j. narodna skupščina) kar je naša vlada vzela z zadovoljstvom na znanje. Intrige ljudi, ki bi bili na ljubo in željo Italije zopet radi zadovoljili slovanski državi Jugoslavijo in Bolgarijo so se hvala Bogu izjalovile, česar moramo biti veseli.

Italijanska izzivanja se nadaljujejo. Italijanski izzivalci še niso zadovoljni z umorom poslanika Cena bega v Pragi. Na vsak način hočejo na Balkanu odstraniti vse Jugoslaviji prijazne politike, da bi tako našo državo čimbolj osamili. Napadalec in morilec poslanika Cena bega je napovedal, da se bodo izvršili še nadaljnji politični umori. — Novo »razburjenje« v naši državi je nastalo, ko so macedonski komitaši, ki jih podpirajo in hujskajo po vsej verjetnosti Italijani, hoteli pognati v zrak našo smodnišnico v Kraljevi pri Zaječarju. Trije komitaši (trojka) so se s puškami in bombami približali smodnišnici. Na poziv naše straže »Stoj« so začeli komitaši streljati ter bežati proti bolgarski meji. Naši vojaki so jih začeli zasledovati.

Boj za romunski prestol se nadaljuje. Iz Romunije prihajajo vesti, da narodna kmetiška stranka odločno nadaljuje borbo proti sedanji vladi in za vrnitev bivšega prestolonaslednika Karla, ki mu vlada ne dovoli vrnitve v domovino. Pravijo, da se je tudi kraljica-vdova Marija pričela ngibati na stran Karla in da namerava potovati v inozemstvo ter ga pozvati domov. Kmetiška stranka namerava sklicati v Albi Novi velik protestni shod proti vladi in za Karla. Vlada je vse kraje, kjer ima kmetiška stranka večino, zasedla z vojaštvom, ker se boji uporov. Če vpoštevamo, da za kmetiško stranko stoji skoro vse kmetiško ljudstvo v Romuniji in bi ta gotovo dobila večino poslancev, če bi bile volitve svobodne, tedaj vidimo, da gibanje kmetiške stranke postaja resno in ni izključeno, da bo s svojo zahtevo po vrnitvi princa Karla, ki je med ljudstvom zelo priljubljen, prej ali slej uspeła.

Manjšinska komisija Društva narodov v Sofiji. V Sofiji, slavnem mestu Bolgarije je pretekli teden zborovala manjšinska komisija Društva narodov. Posvetovali so se tudi o primorskih Slovencih in južnotirolskih Nemcih, ki ječe pod Italijo. Jugoslovanski zastopniki so predložili komisiji nasilno raznarodovanje v slovenskem Primorju, ki je v ve-

likem nasprotju z italijanskimi obljubami ob priliki zasedbe. Seveda je Italijan ugovarjal, češ da je to čisto notranja zadeva Italije, ki nikogar drugega ne briga. Sklenili so nato, da bodo opozorili vse države, da s svojimi manjšinami postopajo kot s polnopravnimi državljani, kakor je bilo to sklenjeno ob sklepanju miru. Če bo pa ta opomin kaj za- legel, je pa težko reči.

d Vila Stadion v Ljubljani je dozidana in si jo vsakdo lahko ogleda. Stoji nasproti Stadionu, je enonadstropna ter ima majhen vrtiček. Stane 165.000 Din. Dobi se za 10 Din, kdor bo tako srečen, da kupi tisto srečko, ki bo zadela glavni dobiček. Srečke se kupijo pri vseh orlovskih odsekih in orliških krožkih.

NAZNANILA

n Ljudski oder v Smartnem pri Litiji vprizori v nedeljo, 23. okt. ob 8 pop. rimsko igrro »Miml pod zemljor.

n Vrhniški »Orele« priredi v nedeljo, dne 23. oktobra ob pol 8. uri zvečer v Rokodelskem domu drama »Živa zakopanec. Ponovi se igra naslednjo nedeljo ob isti uri. Vljudno vabimo!

n Katol. prosv. društvo v Motniku priredi ob priliki blagoslova in otvoritve novega društvenega doma v Motniku slavnostno prireditev v nedeljo, dne 23. t. m. ob 2. uri popoldne. Na vapo- redu je: blagoslov, slavnostni govor (govori gosp. posl. Mazovec, petje in deklamacija, »Krivoprisežnik« narodna igra v 7. slikah in srečolov. Vsi prijatelji poštene zabave se vljudno vabijo na to izredno slavnost, ki se vrši v nedeljo v Motniku. — K. Novak, t. č. predsednik.

n Vsem mlekarskim sadrugam in drugim mlekarbam sporočamo, da kupujemo smetano ter se nam naj javijo množine, ki jih ima katera mlekarne oddati. — Osrednje mlekarne v Ljubljani.

n Jesenski romarski shod sv. Simona in Jada v Stangi se bo vršil letos zadnjo nedeljo oktobra pri sv. Antonu v Stangi.

n »Sadni izbor za Slovenijo v sliki in besedic« je v tisku in bo gotov do novega leta. Kdor ga hoče dobiti za znižano ceno Din 65.—, naj ga naroči najkasneje do konca tega meseca. Z zadnjim oktobrom se prednaročila po tej ceni zaključijo. V knjigarnah bo stala knjiga pozneje najmanj 100 dinarjev. Naročila sprejema Sadnjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani.

n Molière: Skopuh. Komedija v 5. dejanjih. Ljudski oder XII. zvezek Cena Din 18. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Lani je izšla kot 8. zvezek Ljudskega odra izvrstna Mollerova komedija »Scapinove zvijačec«, ki je vzbujala po naših podeželskih odrih mnogo smeha in zabave, letos pa prinaša XII. zvezek Ljudskega odra nadaljnjo komedijo istega pisatelja »Skopuhe«, ki se bo prav tako udomačila in obnesla na naših odrih.

Poskusite tako!

in prepričali se bode, da ima milo »GA-ZELA« take vrline, ki ga usposobljajo za nenadomestljivega pri vsakem varčnem in pametnem gospodinjstvu.

PO DOMOVINI

PREČNA.

Občinske volitve 9. t. m. so tako izpadle, da so liberalci propadli, čeprav so se poslužili vseh vrst sleparij, laži in pijače. A vse skupaj ni pomagalo. Zgubili so 3 odbornike in občina bo prešla v roke SLS. Le škoda, da so tako mnogi izostali. Tri vasi nimajo zastopnika v obč. odboru; imele bi ga, če ne bi nezavedneži izostali ali se dali zapeljati od liberalcev. Naj bi bilo v bodoče drugače! Bog daj, da bi sledilo 7 »suhim« letom liberalne občinske komande, sedemkrat sedem plodonosnih let v blagor občine, pod vodstvom vrlih pristašev Slov. ljudske stranke.

SMARJETA PRI NOVEM MESTU.

Boj za občinske volitve je že za nami. Naši možje so se v splošnem sijajno držali: priborili so si 17 odborniških mest, vsi nasprotniki so dobili samo 8 odbornikov, čeprav so imeli tri skrinjice, mi pa samo eno. Vsem možem in fantom, ki so priborili zmago poštenu Slovenski ljudski stranki, vsa čast!

Cesto Zaboršt—Zbure bo gradila gradbena direkcija v lastni režiji, ker si ni oglasil noben drug podjetnik. To dovoljenje je izposloval naš poslanec g. Sušnik.

LESE.

Kupili smo skioptikon in pričeli s predavanji. Prosimo v bodoče še večje udeležbe! — Za župana smo izvolili vrliga našega pristaša Antona Bohinjca vnovič. — Tudi gasilno društvo se pod novim načelnikom pridno giblje. Ležani, le čvrsto tako naprepi!

HINJE.

Veliko zdihovala je bilo letošnje poletje, ko je posebno pri nas v Suhi Krajini grozila suša. Vodo smo morali že voziti. Bili smo se celo lakote. No pa, hvala Bogu, zaobrnilo se je vse na bolje in večina se s poljskimi prideletki pohvali. V kolikor smo bili pa prikrajšani, nam je zadnje deževje dalo gob, da se 14 dni nismo z drugim pečali kot z nabiranjem in sušenjem gob. Nekateri so jih nasušili okrog 50 kg. Skupiček bo nadvee dobrodošel, da se bomo za zimo malo oblekli. — V kolikor je bil vesel pojav gob, v toliko je pa v istem času kalila to veselje bolezen — tifus, ki je izbruhnila v Vel. in M. Lipju. V dobrih 10 dneh smo samo iz teh malih vasi pokopali 5 mrtičev. Tretji dogodek je pa križ z našo pošto. Dosedanji odpravnik pomožne pošte se je s 1. okt. odpovedal svoji službi. Obljubljuje se nam sicer že dolgo, da še to jesen dobimo pravo pošto, a vse ostane le pri obljubah. Prosimo našega g. poslanca, da pritisne na merodajne ključke in nam čimprej izposluje pošto.

Veliki Gaber.

V naši občini bomo imeli v bodoče še dva nova živinska in kramarska sejma in sicer 30. oktobra in 30. aprila vsakega leta. Kupci in prodajalci se vabijo.

DOLENJA VAS PRI RIBNICI.

V nedeljo dne 9. oktobra smo imeli pri nas lepo slovesnost: blagoslovitev in otvoritev novega Občinskega doma. Po slovesnih litanijah popoldne se je razvil krasen sprevid iz farne cerkve proti novemu »Domu«: šolska mladina, Marijina družba, ognjegasci, številna duhovščina pod vodstvom gosp. dekana Skubica, godba iz Nove Štife itd. Po blagoslovlitvi so govorili: g. dekan Skubica, g. poslanec

Škulj, ki se je zahvalil ljudstvu za požrtvovalnost in knezu Auerspergu za stavbni les, zastopnik oblastnega odbora dr. Adlešič, okr. glavar dr. Čuš, ki je povzdigoval zlasti zasluge župana Kromarja in člega občinskega odbora, obl. poslanec Peterlin in urednik Trseglav.

Nato je sledila domača zabava: petje, godba, govori itd. Vse se je izvršilo navdušeno, mirno in pristransko. V »Domu« imajo prostore: občinski urad, poštni urad in gasilno društvo. V poslopju je lepa posvetovalnica in več stanovanj. Pri »Občinskem domu« je tudi nova, moderna tehnična.

VELIKI OSOLNIK.

Naša »štirna«, za katero si lasti posebne zasluge g. Pucelj, danes propuša vodo. Tisti, ki vedo, kdo ima v Sloveniji in pri vladi v Belgradu moč, pravijo, da bo naš vodni rezervar toliko časa propuščal, dokler bodo Osolničanje slepo drveli za Puceljevimi samostojneži. Saj že je Pucelj svoj čas preskrbel državno podporo, je bil to državni denar, ne iz njegovega žepa. Ni greh, če smo mu zato v srečo hvaležni; ni pa dolžnost in modrost, da bi morali ljudske koristi v občini žrtvovati na ljubo njegovi stranki. — Iz mnogih ust se tudi sliši, kak zelo bi bila potrebna poštena nova občinska pot iz doline mimo Malega Osolnika, pod Velikim Osolnikom proti Škamevcu. Toda gotovo je, da bomo na to pot še dolgo čakali, če damo pri občinskih volitvah nezaupnico SLS s tem, da večina glasuje za Murnove in Škopove samostojneže. Zato naj gospodarji, ki slišijo zvon sv. Lavrencija pomislijo, da bo od kroglice v nedeljo 23. oktobra marsikaj odvisno. — Može, vsi ki ste dalekovidni in poštenu, ne dajte se premotiti, vsi glasujte za Slovensko ljudsko stranko, da tako ostane naša občina še nadalje pred svetom na dobrem glasu in da si ohranimo zaupanje Slovenske ljudske stranke, ki nam edina more pomagati z raznimi podporami k vsestranskemu napredku našega gospodarstva.

JEZICA.

Vse občane, zlasti pa Saveljčane in Klečane pozarjamo, naj ne verjamejo govoricam, ki jih trosijo ljudje, ki bi radi vsled strankarske zagrizenosti podirali, kar dela občinski odbor. Vzemite v roko »Slovenca« od zadnje nedelje in dobro prečitajte poročilo elektrifikacijskega odbora. Kar se tiče plačevanja zagotavljanja, da bodo prispevali k celi napravi samo tisti deli občine, kjer se bo elektrika napeljala. Če Hrasnik govori drugače, povejte mu, da to ni resnica. Sicer pa bomo o tem še obširno poročali in tudi povedali na javnem zborovanju, ki se ga bo vsak lahko udeležil. Ne nasedajte torej zagovornikom delniške družbe »Elektret«. Mi bomo zgradili to prepotrebno napravo za svoj denar. Razumemo, da to nekaterim žerjavovskim gospodom iz Savelj in Kleč ni všeč, ker ne bodo mogli pri naši napravi komandirati in elektrike deliti po strankarski pripadnosti. Vemo, da tem gospodom ni všeč, ker ne bodo mogli zabraniti elektrike Društvenemu domu, kateremu jo ti gospodje v svoj veliki »naprednost« niso marali prodati. Zato se pritožujejo.

BEGUNJE GORENJSKO.

Iz Trsta smo prejeli poročilo, da je ondi umrl arhitekt g. Jakob Zammattio. Pred kratkim smo ga še videli v Begunjah, ko je nadziral zidanje nove prodajalne g. Valentina Perko. Imel je

Kava je dobra in zdrava pripravljena les Kolinsko cikorijsko

namreč tukaj vilo, kamor je zahajal leto za letom na letovišče. Bil je sicer že močno v letih, a nismo pričakovali tako hitre smrti. Rajniki je živel le svoj stroki, pri nas je rad postregel brezplačno s nasvetom ali stavbenim načrtom. Vsako leto je daroval nekaj za šolo in reveže. Ob zlati moši presvetl. g. škofa je oskrbel krasno diplomu, ki jo je občina poklonila svojemu visokemu rojaku. Zapustil je dobre spomine. Naj počiva v miru.

LESE.

V nedeljo, 23. t. m., po večernicah bo v šoli skioptično predavanje. Predaval bo tajnik Prosvetne zveze, g. Vinko Zor. — Pridite!

TRBOVLJE.

Udruženje vojaških invalidov v Trbovljah priredi v nedeljo, dne 23. oktobra t. l. žalni dan za svetovni vojni padlimi in preminulim tovariši. Spored tega žalnega dne se prične ob pol 10 predpoldne.

LESCE.

Krekova mladina v Lescah priredi v nedeljo, dne 23. oktobra popoldne po večernicah pri g. Zagarju proslavo v spomin 10. letnice smrti dr. J. E. Kreka. Leti dan dopoldne ob 10 pa se ravno tam vrši občni zbor Krekove mladine.

SMLEDNIK.

Dne 23. oktobra bomo imeli občinske volitve. Razum liste SLS, so svoji listi skupaj spravili tudi komunisti pod imenom »Delavska stranka« in samostojneži pod imenom »kmečko-delavska zveza«. Volite! Komunistem priznava le telo, duše pa ne. Bitja pa, ki imajo le telo, duše pa ne, spadajo v hlev in ne v občinsko hišo. Tudi samostojneži imajo svojega hrvatskega voditelja, čigar vera je taka, da jo še pes od poštene krščanske hiše ne povoha. Kakršen pa je poglavar, taka je navadno tudi njegova vojska. Zato tudi samostojnežev ne more voliti nihče, ki je kaj spoštuje vero svojih očetov. Volite! Komunisti, volite le značajne katoliške moše Slovenske ljudske stranke v zavesti, da le tam, kjer je vera — je tudi poštenje. Vse kroglice v 2. skrinjico!

IZ TURJAKA.

Volivcem v turjaški fari za občinske volitve naslednji dve vprašanji: Kdo je v Turjaku voditelj in komandant samostojnežev? Kaj je za gospodinjstvo in gospodarje, za male in večje kmete koristnejše in cenejše, ali županstvo v oštariji, ali županstvo v hiši pametnega in neodvisnega kmeta? — Na prvo vprašanje vam damo odgovor že danes: Samostojneže v Turjaku komandira nekdo, ki nosi kiljo. Na druga vprašanja pa bodo dali odgovor vsi pametni turjaški občani v nedeljo 23. oktobra, ko bodo v ogromni večini oddali kroglice v skrinjico SLS, ki je tretja.

Pazite, da ne bodete prevarani!

Radi nešteti zamenjav, ki se dogajajo, zahtevajte pri trgovcih razločno le milo »GAZELA«. Ponaredbe odklanjajte.

Poravnajte naročnino!

IZOBRAZBI

Stari in mladi.

Skoro ga ni kraja po deželi, kjer bi vprašanje med starimi in mladimi ne bilo na dnevnem redu. Morebiti danes še bolj, kakor kdaj prej. Stari tožijo mlade, mladi se pritožujejo čez stare. Stari so dali gosposdarske vajeti iz rok, pa bi še radi gosposdarili; mladi so si komaj naložili gosposdarski jarem, breme jim je še sladko, hočejo torej vladati.

Ti, prijatelj, Ti pa poslušaj stare, nagni uho k mladim, potem pa sodi. V škripcih si, kaj ne? Kako bi se izmazal? Če daš mladim prav, bodo potegnili zoper tebe vsi kotarji in užitarji; če potegneš s starimi, bo zamera na drugi strani.

Veš, kako bova rekla? Na vsaki strani je malo krivde. Stari niso popolnoma nedolžni, in mladi tudi niso taki, da bi se ne dalo z njimi živeti. Mogoče raditega ne bodo brali teh vrstic ne stari in ne mladi. Tolažimo se s tem, da še Bog ne more vsem ljudem ustroči.

Kjer bomo pa našli dovzetna srca, tam bodo pa morebiti ravno te vrstice prinesle mir in srečo in blagoslov v hišo. Pri vseh dobromiselnih in dobrohoteh se bo razmerje med obema strankama vsaj omililo in polajšane bodo bridkostne ure mladim in solze zapuščenosti pri starih bodo obrisane.

Spoznajav sebe in spoznavaj druge. Kjer ni spoznanja, tam ni priznanja; vsak je samemu sebi angel in vse napake vidi samo pri nasprotniku. Takim ljudem ne pridemo do konca. Govori, dokazuj, prepričaj: zvečer boš tam, kjer si zjutraj začel.

Zdaj pa odgrnimo zastor. Poglejmo rane medsebojnega nesporazumevanja, z celimo bolečine, pa bo marsikje družinsko življenje spet vredno življenje in bo tisti strašni pekel, ki ga mnogi že na zemlji uživajo, izginil za vedno.

1. Nevesta.

Fant je dobil posestvo. Izbrano ima že tudi dekle, s katero upa, da bo lahko stopal po poti življenja.

Nekega dne, v zaupnem pogovoru s starši, odkrije sin tajne svojega srca. Pa je ogenj v strehi. Kakor bi bil dregnil v sršenovo gnezdo. Bodoča nevesta ima toliko napak, da ne vidiš nič dobrega na njej. Pa so spet napake tako malenkostne, da je pametnega človeka sram o njih govoriti.

»Nevesta je prestara, je premalo lepa, ima predrobne noge, tako čudno hodi, nimam pravih oči, je premalo postavna, ni živahna... Prevzetna je, premalo zgovorna, preveč klepetavasta, njeni starši nam niso všeč, premalo dote ima in — oh jej, oh jej, kako smo malenkostni!

In te napake zdaj mnogi oznanjujejo in pripovedujejo tako glasno, da nevesta mora zanje zvedeti. Navadno zve še več, kakor so jo v resnici naslikali. Za to že poskrbe »dobri« jeziki.

Nevesta bi morala biti najmanj železna, da bi ji kri ne zavrela. S prikrito ali pa že odkrito jezo prestopi prag prihodnjega domovanja; prav majhnega povoda je treba, pa bo prišlo do razdora.

Sredi med starši pa stoji sin in ženin in moč: vse troje v eni osebi. Kam naj se nagne? Siromak!

Ali je treba vsega tega! Če je fant zadovoljen s svojo izvoljenko, ki bo moral živeti z njo do smrti, naj bi tudi njegovi ljudje potrpeali z njo iz ljubezni do sina in iz ljubezni do ljubega miru v hiši! Čemu sebi in drugim grenke ure delati! In navadno radi malenkosti, ki niso imena vredne.

2. Jeziki.

Že v prejšnjem poglavju smo jezike malo priščipnili. Pa jih moramo še. Koliko hudega naredi ta nesrečni jezik!

Pride priliznjena, hinavska duša v hišo in začne pri starih. Kmalu toliko izvrta, da ve, kakšen veter vleče pri hiši. Potem pa začne svoje delo primerno hišnemu razpoloženju.

Pri starih (v hiši): »Torej, tako se vam godi, mati! Ubožica! Oh, zakaj niste mene preje vprašali, kako je. Jaz pa te ljudi že davno poznam. Kakšna je njena mati in vaša je prav prava njena hči. Kaj pa oče? Ali je zadovoljen? Pa kako bo! Saj vem, da mu še neslanega kropa ne privoščil.

5

Razno.

Želve so drugod vse drugačne kot pri nas. Zlasti velike so v vročih južnih pokrajinah, tehtajo do 10.000 kilogramov. Največja želva, o kateri beremo, je bila dva in pol metra dolga in 1,2 m visoka. Ali si jo moreš predstavljati?

Na obali otoka Nova Fundlandija v Severni Ameriki križari neprestano ladja, ki opazuje približevanje ledenih gor s severa in ki obvešča s tem prihajajoče ladje. »Domoljubovim« naročnikom je znano, da se je svojčas ob taki ledeni gori razbila ladja »Titanic«.

Slameški dvojčici. V Siamu sta se rodila nekoč dvojčka, ki sta bila skupaj zrasla in ki ju z nobeno operacijo ni bilo mogoče ločiti. Od tedaj naprej imenujemo vse skupaj zrasle dvojčke siamske dvojčke. Dve taki dvojčici sta se rodili sedaj v Londonu, z želodcem sta bili skupaj zrastle. Operirali so ju, operacija se je posrečila, in rasti bosta sedaj vsaka zase.

Škodljivi žarki. Takozvani ultravioletni žarki so sicer zelo dobrodejni in so odpravili že več bo-

Slavko Savinšek:

V goliških plazovih

Povest z gorenjskih planin

V tem trenutku se začuje pasje lajanje v smeri kolovoza niže dol.

»To vam povem, če ste ga utajili in skrili, vam kazen ne uide! Pojdiva dalje, hitro!«

Niti lahko noč ne voščita, ampak se brž spušta v tek navzdol. Preden pa se financar obrne, oni, ki je preiskal hišo in hlev, ošine s posebnim pogledom Cilko, da ji mravljinca zagomaze po hrbtu. In šele ko utone za rob, se dekle otrse čudno tesnobe, ki jo je obšla.

»Na, prav treba je bilo vsega tega! Radi ubogega tihotapca budit nas sredi noči! Vidiš, to je vse vsled tega, ker tebe ni nikdar spraviti v posteljo!« se znese oče nad Cilko.

»I, kaj more dekle zato,« jo zagovarjajo mati.

»Bog ve, kateri je bil,« je radoveden Janez. »Šli so! Šli predsinočnim in nocoj bi se morali vrniti. Pa morda ni bil Matija Šinkovčev?«

»Matija? Ta ne bi bil bežal tu k nam, ampak bi bil v Grabnu ostal. Naših ni bil nikdo. Morda kak Korošec, ki mu ni tukaj dobro znano,« ugibljejo oče.

»Pa ga bodo težko dobili; če bo pri Jermanu obrnil na Zabretovino in tam čez na Rudnik, ga ne bodo zasledili. Jutri zjutraj bo že lahko zopet v Št. Petru.«

»Saj jih je gotovo bilo več. Bodo že ukanili zelence financerske, so gadje! Alo, zdaj pa spat! Cilka, tudil!«

»Tako! oče, samo še žehno končam!«

»Pusti, pa spat!«

»Imam ravno krop vroč. Saj bom takoj!«

»Le hiti, Cilka, le, ura gre na dve!« jo priganja mati.

»Čuj, Janez, pojdi nazaj v hlev, da zaprem in zapahnem,« odpravijo oče hlapca, ki godrnja odmotovili skozi vrata proti hlevu.

Oče pozapro in še naroče Cilki vnovič, naj brž konča in ugasne varno luč, da ne bo ognja. potem odidejo za materjo v hišo.

Zdaj šele se Cilka prav vzdrami iz nekake omotice, ki jo je držala ves čas, kakor s kleščami za glavo in za vrat in jo v prsih tiščala. Nasloni se na čeber, pa posluša v hišo, če sta oče in mati že legla. Čuje, kako Janez zapira hlevne duri, Sultan na dvorišču rožlja z verigo. In še malo počaka, da oče in mati zaspe.

Tedaj se skloni k čebru, ga odrine in odpre durice. Roki ji trepetata in rdečica ji žge v obraz, pa niti ne ve, zakaj.

Matevž zleze iz skrivališča. Stopi tiho k Cilki, prime jo za roki in ji pogleda v oči, globoko, globoko. In tiho ji reče:

»Cilka, Bog ti plačaj tisočkrat! Nikoli ti tega ne pozabim!«

»Kaj bi to!«

»Ali sta že odšla?«

»Sta. Dol v dolino. Nocoj ju ne bo nazaj, najbrže mislita, da si ušel v dolino, v Sotesko ali na dovško plat. — Čudno, da te ni iztaknil; tako sem se bala!«

»Si se? — Šlišal sem vse. A če bi bil odprl, glej, onele vile bi mu bil zapodil naravnost v prsa!«

»Jezus!«

»Bi. Ne maram, da bi me ujeli in vlačili uklenjenega.«

Kako se pa tudi krega čez en po hišah! Ja, da ste se tako vjeli...«

Pa pride do mlade: »No, kako je že s teboj: Tako rada bi bila že s teboj govorila! Tako ni, kakor je bilo doma, to dobro vem. Vaša mama! Take žene ne dobiš. Ta pa, (pomenljivo pomežikne) še senca vaše mame ni, še senca ne, tako ti pravim. Prav, da sva zdajle sami, veš, moram ti povedati, kako čez-te dela pri njem in pri sosedih. Onegava Mica mi je pravila, kar je sama slišala (na uho) — — — — — (glasno) veš, je vse res, kar name se zanosi. Rada te imam, zato sem ti pa povedala. Pa ne smeš povedati, da sem ti jaž. Veš, veš, ne!«

Tako dela jezik prepad med starimi in med mladimi in še plačilo dobiva za to — od obeh strani.

Veste, je marsikje tako. Da so ljudje tako nespametni!

3. Denar se moži.

Kako resnične so Finžgarjeve besede v »Razvalini življenja«, ki jih govori Tona: »Pri vsej svoji neumnosti vendarle vem, da se nevesta prične pri doti, ne pa pri ženski.« In spet: »Moškim je denar vse, ki naredi vse prav, če je še tako narobe.«

In gotovo je nad 50 odstotkov zakonov, kjer je pri možitvi denar glavna reč, vse drugo pa komaj postranska stvar.

Zdaj pa recimo, da pride v hišo nevesta, ki se zaveda, da je s svojo doto potegnila posestvo iz blata. Ali ne bo oblastna in ponosna bolj ko je treba? Vsak mora čutiti in vedeti, kaj je naredil njen denar. Hišo je

rešila. Zadosti je storila, zato lahko roke križem drži. Drugi naj delajo, ki niso nič imeli in že zdaj nimajo nič denarja!

To vidijo stari, ki so bili doslej vajeni delati. Razdor je neizogiben.

In spet pride nevesta v hišo. Dote ni prinesla veliko. Je pa delavna, pridna, tiha, redoljubna. Pa mora vendar nešteto-krat slišati, da ni nič prinesla k hiši. Ne od moža, ampak od njegovih staršev.

Grajo vsakdo nerad sliši, zlasti še, če ni zasluženo. Toliko je je pa le, da med stari in mladimi ni več pravega soglasja. Mnogim našim ljudem je denar vse, vse drugo pa nič. In ker drugega ne cenimo, pa tudi denarja nimamo.

4. Ne zna gospodariti in gospodinjiti.

Mnogi naši očetje so skrbni gospodarji in marsikatera mati dobra gospodinja. To je resnica, ki jo lahko podpisemo z obema rokama. Pa je oče tako zaljubljen v svoje gospodarstvo in mati tako zaverovana v svoje gospodinjstvo, da hočeta vse sama podelati. Otroci sicer delajo, kjer je skupno delo potrebno, a ne vedo, zakaj morajo tako delati. Kar je pa dela, ki ga lahko opravi en sam, tu je pa oče prvi in noben drug se ne sme tega dela pritakniti. Ali bi ne bilo bolje, da bi tudi taka gospodarska in gospodinjinska dela izvrševali otroci pod očetovim in materinim vodstvom? Ali bi ne bilo bolje za naše fante in za bodoče gospodarje, da bi se učili v očetovi družbi živino kupovati in prodajati, spoznavati živalske napake, pravilno sejati in orati, kakor pa da znajo sa-

mi od sebe denar in zdravje po gostilnah in po beznicah zapravljati!

In za marsikatega dekleta bi bilo bolje, da bi znala pravilno kuhati in kruh peči, pravilno krmiti prašiče in kure, pravilno krave mlesti, kakor pa da zna samo svojo obleko lišpati in pa lenobo pasti. Marsikatera mlada gospodinja joka pred pečjo, pred svinjakom in pri otrocih, ko ji drugi očitajo, da ni za nobeno porabo.

Napačno je tisto stališče: »Ga bo že samo izučilo. Jo bo že izkušnja pripeljala na pravo pot. Mene tudi ni nihče učil, nihče mi ni ničesar pokazal.« V teh besedah je skritega nekaj maščevanja nad nedolžnim; češ, ker mene ni nihče učil, pa še jaz nikogar ne bom. Nekaj je pa komoditeta; lažje vse sam pravilno naredim, kakor da svoje znanje drugim prodajam. In nekaj starokopitnosti je vmes: napredka ne sme biti. Vse to pa ni prav. Ni in ni!

Današnje dni imamo že gospodarske in gospodinjinske šole, po deželi zlasti gospodinjinske tečaje. Kdor le more, naj da svojega otroka v gospodarsko ali gospodinjinsko šolo, ali naj ga pošlje v bližnji gospodarski ozir. gospodinjinski tečaj. Za zamudo pri delu mu ne bo žal.

Spet je napačna tista puhla domišljavost: »Kdo bo kmetu učil! Kmet se mora sam učiti od jutra do večera, če hoče kaj znati.« Če vsak stan gleda, kako bi napredoval, zakaj bi ravno kmet ne smel. Vinogradniki tudi danes drugače obdelujejo svoje vinograde, kakor je to delo svojčas izvrševal oče Noe.

Napredek na njive, v hleve, v hiše, po-

Dekle mu pogleda naravnost v obraz, pa brž povesi oči, ker so šle njegove pregloboko v njene. In čez nekaj trenutkov molka:

»Korošec si?«

»Sem. Kobentarjev Matevž iz Hrastniškega. — Koliko je ura, Cilka?«

»Dve bo pravkar.«

»Iti moram.«

»Pa tiho, da te ne slišijo! Sama ne ve, kako da ne more odtegniti roke, ki jo drži Matevž še vedno v svojih močnih dlaneh.

»Čakaj, še tole mi obveži, če imaš kako zaplato pri rokah!« Odgrne suknjič in izpod njega se pokaže močno okrvavljena in raztrgana srajca.

»Jezus, ranjen si!«

»Zadel me je s kroglo, vrag, pa ne prehudo.«

Odpne si srajco in jo priviše ob vratu. Prebledi od bolečine, ko loči srajco od rane, ki se je je držalo blago s strnjeno krvjo.

Cilka potegne iz perila robec, ga spere v goldici vode in mu zmiže rano. Precej globoko ga je ošinila krogla, ali vendar ni zadela kosti. Ko mu Cilka izpere rano, ji Matevž gleda v oči.

»Cilka, kako si dobra!«

»Tiho, da se ne zbude oče! — Čakaj, da dobim zaplato in te obvežem.« — Išče z očmi in premišlja. V hiši ni ničesar pripravnega, v kamrico svojo neče, ker bi zbudila očeta. Stopi v kuhinjo. In res dobi košček hodnega platna.

Položi ga Matevžu na ramo. Ali s čim ga obvezati? Pomisli malo. Ničesar nima pri rokah. Pa se le domisli. Sname si ruto, belo z majhnimi, rdečimi rožami.

»Sveža je, davi šele sem jo pokrila!« Obvezuje ž njo Matevževo rano in pri tem zlatorumeni lasje pri-

jazne ščegetajo Matevža v obraz. Ne more strpeti, da se ne bi dotaknil teh zlatih las. Poboža jo po glavi in Cilka vsa vztrepete ter se nehote nagne k njemu; pa se brž odmakne.

»Za spomin mi bo nate, Cilka, na nocojšnji večer! Ali naj ti jo prinesem nazaj?«

»Kakor hočeš.« Stopi stran od njega, ko mu je popravila ovratnik in mu pomagala obleči suknjič.

»Ali smem priti še kdaj?«

»Smeš; samo ne tako kot nocoj!« Poredno ga pogleda.

»Cilka!« stopi fant k deklici in glas njegov prosi in oči mu prosijo in govore. Kaj? O, Matevž, Matevž, ki nisi nikdar maral za dekleta in si ljubil samo planine in nevarnosti, kaj je s teboj?

Cilka ne ve prav, kaj se godi ž njo. Nocoj ne more misliti nič več, vse se suče v njej, nekam čudno se obrača v njenih psih. Vsa napetost v njeni notranjosti popusti nakrat in vsa slaba, kakor izmučena od velikega truda in prestanih težav se z obema rokama oprime Matevževih. Fantove močne dlani sitsnejo drobne prste. Zdi se ji, da bo zdaj zdaj padla nekam daleč, globoko. — Cilka, kaj poreko dobri fantje, ki te snubijo zaman in drug za drugim odhajajo žalostni, ker nobenega ne izbereš?

Ali samo hip traja vse to. Že popuste Matevževe roke, že se izvije iz njih Cilka in vsa rdeča v lice in s solzami v očeh stopi k durim, tiho odrine zapah in potegne za seboj Matevža.

»Čakaj, primem Sultana; da ne bo zalajal! Hodi tiho, da te kdo ne sliši!«

Matevž stopi k njej.

»Gre od tu bližnjica k Lovraču nad cesto?«

»Gre. Tamle doli, vidiš, od kolovoza se odcepi

leznica z njimi. Če jih je škodujejo. Zlasti so to pa le preveč, lahko tudi opazili pri letavcih v velikih višinah. Tam škodujejo ti žarki odem. Zato so opremili ameriško vojaško letalstvo sedaj z velikimi zelenkastimi očali, ki te žarke vskavajo in tako preprečijo obolevost oči.

Bodi previden. Saplia je eden najboljših kinografov sveta, igra v veselih igrah, in sicer tako dobro, da se mu vse smeje. Neki klobučar je to izkoristil in je napravil reklamo: »Moji klobuki so najboljši na svetu, tudi Saplin jih nosi.« Nato je zapisal njegov konkuren: »Zato se mu pa tudi vsi svet smeje.«

Solne in zračne kopeli. Ni zmeraj res, da je solne vselej dobro; za nekatere bolezni je dobro, za druge ne. Zlasti bolni na pljučih morajo biti v tem oziru zelo previdni. Pljučna zahtevajo mir, da se rane lahko zacelijo. Zato je za take bolnike najbolje, če se uležijo v podolgovat stol in ležijo v njem popolnoma mirno, po par ur na dan, nalahno odeti, na svežem zraku, bolje v senči kot na solcu.

Čaj. Dobri poznavatelji čaja hitro vedo, ali je do-

vsod! Pa bo na obeh straneh manj objokanih oči.

5. Drugače gospodarijo!

»Tako se pri naši hiši še ni gospodarijo in se ne bo!« se jeze pri sosedovih.

»Tako nismo nikdar prašičev krmili, kakor jih naša ta mlada, oh, oh, vse gre na nič, vse gre na nič!« jadikuje prejšnja gospodinja.

Čudno, kako je človek navezan na svoje delo. Vse drugo se mu zdi napačno, vse narobe. In potem pa tisto vpitje: »Vse nič, vse nič!« Mesto, da bi se drug od drugega učili in tako svoja dela izpopolnjevali, smo pa v to, kar znamo, zaverovani do ušes, drugo pa vse obsojamo, še preden smo poskusili ali je dobro ali ne.

Pač! Eno samo gospodinjstvo sem poznal. Ta je rekla: »Dvanajst dekel sem imela, pa od vsake sem se nekaj naučila.« Vidite, to je pravo govorjenje: »nekač sem se naučila!« Ne pa tisto obsojanje vsega, kar drugi znajo, na drugi strani pa povzdigovanje samega sebe.

Taki bi morali biti povsod, pa bi bilo veliko manj prerekanja med starimi in mladimi.

Mi bi morali biti povsod, pa bi bilo veliko manj prerekanja med starimi in mladimi. Saj je nazadnje vendar vseeno, kako prašiče pitaš, samo da so debeli. In spet vseeno, kako gnojiš, samo da njiva dobro rodi. In če ima marsikje mlajši rod več smisla za snago v hiši in zunaj hiše, radi tega menda hiša ne bo prodana. Prepripi med starimi in mladimi prav nepo-

trebni in brezplodni so pa že marsikatero družino pognali po svetu.

Torej pamet, pamet, če pride malo drugačno gospodarstvo v hišo. Samo, da ne gre navzdol.

Misijoni.

V nedeljo 23. oktobra je misijonski praznik za ves katoliški svet. V šestih cerkvah širom sveta bodo sprejemali verniki sv. zakramente in goreče molili za poganske misijone. V cerkvah in zunaj cerkva se bo govorilo o misijonih.

Je-li res misijonsko delo: širjenje krščanstva med pogani, tako važno, važno tudi za nas Slovence? Poglejmo.

Afrika.

Zamorci v Afriki, ki so še pred 20 leti nagli skakali okrog velikih ognjev ter kuhali v kotlih in pekli na pražnju človeške žrtve, se danes oblačijo v angleške hlače in frake, berejo časopise in politizirajo v kavarnah. Vozijo se v avtomobilih, gradijo železnice in premišlujejo o tem, kako bodo z dušljivimi plini in bombami pregnali belokožce iz Afrike. Pravi: 200 milijonov nas je, Afrika je naša: Boj belokožcem. Suintajo jih na ta boj mohamedanci, ki širijo svojo vero med zamorci češ: če vpiješ, da je Alah edini Bog in Mohamed njegov prerok, boš prišel v nebena, na zemlji pa živiš lahko po turški, samo da sovražiš in preganjaš kristjane. 60 milijonov zamorcev že prisega na zastavo Mohameda.

Po Afriki se razlega bojno geslo: Tu Kristus, tam brezverstvo in mohamedani!

zem. Kam se bo obrnilo 200 milijonov afrikanških zamorcev? K zastavi evropske, krščanske civilizacije ali k zastavi divje, nacionalistične revolucije in mrkega monarhizma? Ali nas torej misijonsko vprašanje res nič ne zanima?

Azija.

Stoletja so sanjali nešteti milijoni v Indiji in na Kitajskem ter verovali v svoje bogove. Hodili so v templje, klanjali se pred kipi Bude, zažigali kadilo, častili na domačih oltarjih svoje prednike; o svojem starem učitelju Konfuciju so pa 2000 let ponavljali: »Konfucius, Konfucius, kdo je kakor Konfucius? Ni ga človeka kot Konfucius.«

Preko Azije je zavela divja burja: pomeda je s kitajskimi cesarji, bogovi padajo v prah, Konfucij in Buda sta polagoma zastarela! 325 milijonov poganov v Indiji, 400 milijonov na Kitajskem, 100 milijonov na Japonskem in v Zadnji Indiji se polagoma razgiba. Prišli so Evropejci in so jim prinesli »novo kulturo!« Pred 50 leti so Japonci pleli na svojih vrtovih, gojili cvetlice in namakali svoja rižna polja, danes se vozijo v oklopnih po morju in se razgovarjajo na mednarodnih »mirovnih« konferencah z Amerikanci in Angleži o minah, podmorskih čolnih in o podobnih malenkostih. Poskusili so sukati meč in dobro je šlo: natepli so Kitajce, premagali Ruse, vrgli Nemce s Kitajskega. Ta nova zabava jih tako zanima, da hočejo polagoma vso Azijo spraviti na noge.

Kitajci stopajo prav pridno za njimi! Nešteti generali se tam bijejo med seboj!

6

ber ali ne. Pogledajo ga, kako je zviti. Lepše ko je zviti, boljše je; to pa zato, ker na boljše vrste pri zvižanju bolj gledajo in ker so zviti tam tudi najmlajši lističi. Ali pa dišni v čajne lističe in takoj poduhaj, pa boš vedel, kakšen je čaj. Ali ga pa kuhaj. Tu te na nekaj opozorim. Napačno je, kakor delajo večkrat naše gospodinjke, da pustijo čaj kar z vodo vreti. Takole naredi: Deni lističa v segreto glinasto ali porcelanasto posodo, vlij vrelo vodo gor in pusti, da vleče voda tri minute do pet minut. Dalje ne! Voda je v petih minutah že vse zvlekla ven kar je v čaju dobrega.

Posojilo Jugoslavije. Naša država se pripravlja na najetje velikega novega posojila. Gre za 30 milijonov angleških funtov ali za 2820 milijonov dinarjev. To je pa toliko, kolikor znaša na primer naš uvoz ali izvoz v enem letu. Posojilo hočejo porabiti v prvi vrsti za izpopolnjevanje našega železniškega omrežja.

Zakup naših železnic. Češkoslovaška država hoče dati vse svoje železnice v zakup. Ameriški

na levo, zavije mimo Jernejevca, pa te takoj pripelje k Lovraču.«

»Ravno tam sem pustil nahrbtnik. Kar hitro grem, da bom še pred dnevom čez Golico, pa tovariše moram poiskati. Gotovo so srečno ušli in me čakajo pri Lovraču. — Lahko noč, Cilka! Bog ti plačaj še enkrat! — In na svidenje — kmalu!«

»Le pridi, če ne boš pozabil name! Lahko noč, pa srečno hodi!«

Gre in prime Sultana, ki se vzpenja po njej in se niti ne zmeni za Matevža. Kakor bi slutil, da je ljub in drag Cilki, dobri, lepi Cilki.

»Lahko noč!«

»Lahko noč!«

Matevž odide po kolovozu in se nekajkrat ozre nazaj. V lunini svetlobi stoji Cilka še vedno ob psu in gleda za odhajajočim. Preden zavije za mejo, postoji Matevž in se vnovič ozre. Pomaha s klobukom v pozdrav. Cilka mu odzdravi z roko, vsa lepa in srebrna v lunini luči. In ko že ni več slišati fantovih korakov, stoji Cilka še vedno na istem mestu in kakor da je brezžutna, se niti ne zmeni za pasje dobrikanje. Šele čez čas se vzdrami kot iz sna in odide v hišo...

Urno tečeta financarja po stezi od Hribarja nizdol. Kmalu dospeta do ograde in najdeta lesa na Jermanovo dvorišče odprto. Vse je tiho, nikjer glasu, samo luna se mogočno prevaža po jasnem nebu, ki so se raz njega umaknili oblaki za triglavsko pogorje in odnesli na jug poletnega dežja, kolikor ga jim je še ostalo.

»Stanko!« stopi Ivan k tovarišu, »pojdi ti na levo tukajle okrog, zavij mimo hleva in obkroži hišo od spredaj. Jaz pa grem tu na desno okoli. Paziva oba, da se srečava. Znamenje: žvižg!«

Vsak gre svojo pot. Tiho stopa Ivan, puško drži pripravljeno za strel. Da bi ga zlomka dobil, ki ga je sunil v vodo, njega, preglednika Ivana! Čaka, vrag, dobim te, če se nisi vdrl v dno pekla!

Oprezuje za hišo Ivan, pazi na vse, tudi na psa, da ne bi morda planil iznenada odkod nadenj. Pa že zarožlja veriga na drugem koncu hiše ob hlevu in pasji lajež pretрга nočno tišino. Aha, Stankota je zavohal pes! Hitro zavije Ivan okrog vogala. V tistem trenutku se utrga iz teme moški, plane v trato in steče.

»Stoj!« zakliče financar in nameri puško.

Fant ne obstane, ampak plane okrog vogala v prednjo plat hiše in ravno v roke financarju Stanku, ki ga zgrabi z rokami in zažvižga. Že je tudi Ivan poleg in preden se fant sploh more braniti, ima roki zvezani na hrbtu.

»Pustite me, kaj mi hočete?« oteplje fant z glavo in sili s telesom v financarja, ki mu moli puško pod nos.

»Ako ne daš miru, ti dam poduhati svinca, zalega tihotapska!« mu grozi Ivan.

»Kakšen tihotapec sem?« odgovarja začudeno fant.

»Naučim te suvati v vodo kraljevega finančnega stražnika, le počakaj!«

»Kaj mi vendar hočete! Ne razumem vas! Spustite me!«

»Si upal, da nam boš ušel, pa te je neslo!«

Pritajen jok se začuje od nekod.

»Mana!« se iztrga fantu iz ust. Siloma plane med financarjema naprej in hoče za glasom.

»Nikamor! Z nama greš na Fužino!«

»Pa povejte vendar, počemu? Ali sem koga ubil?«

za žive in mrtve. Pušk, bomb, tankov in kar je še več take drobnarije, imajo na kupe in centel Rusi, Angleži, Amerikanci, Japonci jim prav pridno dobavijo te igrače, saj je le »kitajska krič, ki teče; in generalov »Čing-čan-čung« in Čang-son-li, Fu-čen-li je toliko, da se lahko koljejo med seboj. Te neštete množice, ki so začeli čitati, uporabljati stroje, pohajati šole, politizirati, kam se bodo obrnile?

Stari mandari in bonci (budistovski menihi) jih zbirajo okrog nacionalistične zastave, na kateri je zapisano: Proč z Evropejci, s krščanstvom, v boj proti tujcem.

Boljševiki iz Rusije prihajajo med azijske narode in jih hujskajo proti vladarjem, proti bogatašem: na njihovi zastavi se blesti geslo: vse pravice so od ljudstva, Boga ni, proč z evropskimi kapitalisti.

Tudi Kristusov evangelij o ljubezni in pravici in samozataji so čuli: misijonarji, revni, skromni, potrpežljivi, ga oznanjajo.

Kam se bodo obrnile te neštete množice? Bo zmagala krščanska civilizacija ali temne sile upora, sovraštva, brezverstva?

Misijonsko vprašanje.

To je misijonsko vprašanje, nič manj in nič več.

Misijonsko vprašanje je: ali bo velika Afrika in Azija s 1000 milijoni pogani prevzela našo srščansko kulturo, tako da bo ves človeški rod veliko vzajemno obsestvo, ali pa bodo one množice se končno postavile proti križu in šle v boj tudi proti nam, proti Evropi.

Vsi narodi se zdaj zanimajo za to vprašanje. Posebno po vojni kliče sv. oče v

Rimu nujno vse kristjane k temu največjemu svetovnemu vprašanju.

Mi Slovenci, ki imamo zdaj s Hrvati in Srbi svojo lastno državo, ne smemo preslišati tega kliča. Če hočemo biti vredni svoje neodvisnosti in svobode, moramo tekmovali z drugimi narodi ter pomagati graditi božje kraljestvo na zemlji, da nam Bog blagoslovi našo domovino, naše kraljestvo.

Zato pozdravimo misijonski praznik! Naš narod naj se navdušeno udeležuje tega slavljal Veliki Slomšek, naš svetnik in vided, je dal tudi v tem oziru pravo smer: bil je največji širitelj misijonske ideje med Slovenci.

Vera ima opravka s politiko.

Naši žerjavovci, samostojneži in tudi socialisti neprestano zatrjujejo, da nima vera s politiko, posebno z raznimi volitvami nobenega opravka. Opetovano smo že dokazali, da se v državnem zboru odločajo važne zadeve, ki so z vero in njenim nauki v najožjem stiku. Tako na primer zavisi od poslancev v Belgradu, ali bomo imeli krščansko šolo ali ne, krščansko zakonsko zvezo ali ne in ali bo katoliški cerkvi s kancelparagrafom vzeta svobodna beseda poučevanja ali ne. Vse to so silno važne stvari, ki ne zadevajo, kot trdijo liberalci »klerikalne« stranke, ampak našo Cerkev in vero in vse tiste katolice, ki niso verni le na — papirju. Vera je torej v marsičesa in ožez ut »krijipod po rusijapo »vopis eno, kakšne poslance izbiramo v Belgrad,

kjer se ne obravnavajo le gospodarske zadeve, ampak kujejo tudi drugi, prav lahko tudi protiverski in proticerkveni zakoni. Namenoma povdarjamo to resnico tudi sedaj, po volitvah. Pa pogledimo malo po svetu in videli bomo jasno, kako in kaj. —

Dokler je bil pravi čas, se prebivalci Mehike, ki šteje 95 odstotkov katoličanov, bridke resnice, da ima politika opravka z vero, niso zavedali. Ni jim bilo mar katoliško časopisje in niso se brigali dovolj za dobre, prosvetne in katoliške politične organizacije in za pošteno izobrazbo svoje mladine. Volili so v državni zbor poslance, ki so bili »vernici na jeziku, »nepristranski« (kakor naši samostojneži) napram veri na shodih in v svojem časopisju, a — brezverci v svojem srcu. In kako je danes v Mehiki? Zapirajo in morijo duhovnike in sploh vsakega, ki hoče vršiti svobodno to, kar vera od njega zahteva. — Ko so mehikanski škofje protestirali proti preganjanju vere in Cerkve in se sklicevali na to, češ, da je ogromna večina mehikanskega ljudstva vendar katoliška, je rekla brezverska vlada: »Dobili smo pri volitvah zaupanje naroda in s tem polno moč, da delamo, kar hočemo.«

Poglejmo še druge države! Francija je bila svoj čas po duhu in srcu katoliška dežela prve vrste. Pa kakor v Mehiki, tudi v Franciji so se dali katoliki zapeljati in so niso politično organizirali, vsled česar imajo še danes vladno krmilo v rokah brezverci.

V Nemčiji je pa drugače. Tam so sicer katoliki v veliki manjšini, kajti večino imajo protestanti. Ker pa so se nemški

»Sam dobro veš. Raje povej, kje imaš tovor.«
»Kakšen tovor?«
»Ki si ga prinesel čez Golico?«
»Ali ste nori? Pred dobro uro sem prišel semkaj na poti iz Fužine, ker je preje preveč deževalo. In jaz naj bi bil hodil čez Golico?«
»Izgovor je dober, če ga pes na repu prinese. Se že razumemo.«

Neslišno se odpro hišne duri in kakor duh stopi na prag mlada Jermanova hči Mana ter steče k moškimi. Zbudilo jo je glasno govorjenje in ko je spoznala Tina, ki ga je rada imela, je stekla ven.

»Manal! Fant hoče raztrgati verigo. Mana dvigne roki in tiho zaprosi:
»Kakor se Bog prosi, prosim, spustite ga! Saj ni nič hudega naredil!«

»Mana, pojdi v hišo! Če te oče dobe!«
»Naj me, prej ne grem, da te izpuste! Slišite, spustite ga, pri meni je bil!«

»Mana, pojdi, oče se bodo zbudili! Slišiš, pes laja! Ne smejo te dobiti tu!«

»Nikamor ne grem, dokler te ne izpuste! Čemu bi te vlačili uklenjenega v zapor, ko si nedolžen? Slišite, kakor se Bog prosi, vas prosim, spustite ga!«

»Z nama gre! Nič ne pomaga tvoj jok! Poznamo take tičice! Naju ne boš nalagala!«

»Mana ne laže nikdar!« plane iz fanta. »Mana, Manica, pojdi spat, jaz se jutri vrnem! Slišiš, pojdi spat, jutri bo vse dobro! — Čujte, odpeljite me, takoj!« —

V hiši posveti luč.
»Mana, teci nazaj v hišo, slišiš, Manical! Z Bogom, Manical! Jutri na svidenje! — Pojdimol!«

In že stopi krepko navzdol po kolovozu proti

glavni cesti, da ga financarja komaj dohajata. Preden posveti luč na vratih, že zginejo za drevjem.

»Tine! Tine!« trgajo kriki mlade Jermanove Mane nočni mir in bijejo v uho uklenjenemu fantu.

»Kaj delaš, dekle, spat!« udari vmes krepki glas starega Jermana. »Seme nepridno, ali naj te z bičem?«

»Tine! Tine!« udarja še od daleč fantu na uho in še bolj v srce. Roki trgata verigo in mrzel znoj obliva Tina, v grlu peče in v srcu gori, da bi znorel.

»Prokleta!« vrže iz sebe v financarja in iz oči mu srši kot strela. Nehote stopita financarja tesno k njemu in ga primeta pod pazduho. Tako ga odvedeta po cesti na Fužino k zasiljanju, kjer so ga pa čez dva dni pustili na svobodo, ko je s pričami dokazal, da je bil tisti večer na Fužini, in odšel šele po dežju domov. Mana pa je oblegla takoj drugo jutro. Huda vročica jo je popadla...

Še stoji Matevž za živo mejo in strmi v vrata, ki so se zaprla za Cilko. Srce mu burno utriplje in najraje bi stopil nazaj, da ji še enkrat pogleda v oči, v globoke, velike modre oči. Toda tovariši čakajo. Gotovo so tam in so v skrbeh zanj, ki ga ni toliko časa. Sunkoma zadene težki nahrbtnik na rame in odhiti po stezi mimo Jernejevca do Lovračeve bajte.

Tema je v bajti. Matevž stopi k desnemu okencu v vratih in trikrat nalahno udari na šipo. Stopi dalje k durim, ki se neslišno odpro in zopet prav tako neslišno za njim zapro. Pozna pot Matevž v bajti. Takoj na desno so vrata v kamro in za leseno steno zadaj je lestva, ki pelje v podstrežje, kjer imajo tihotapci svoje skrivališče, ki je obenem skladišče in prenočišče.

Nocoj pa so vsi v kamri spodaj. Še stara Lovračevka, Lona, je pri njih. Ženska jih ima že štirinasedemdeset na hrbtu, zato ne more spati ponoči. Leze pa še vsak dan na Fužino in največ saharina razpeča.

bankir Kelley ji posuza za to ogromno vato. Sedaj je prišel na Dunaj in vprašuje od tam, če bi dala tudi mi naše železnice v zakup. Veliko jih je, ki pravijo, da bi bila to jako dobra rešitev našega železniškega vprašanja in da bi imela država veliko koristi od takupa.

Najmočnejša vodna sila. Učitelj je vprašal Janezka: »Katera je najmočnejša vodna sila?« Pričakoval je seveda, da mu bo Janezek imenoval to ali oni slap. Pa mu je Janezek tole odgovoril: »Najmočnejša vodna sila so solze moje matere. Kadar se joka, ji oče vse naredi, kar hoče.«

Iz vsega se noreta delajo. V San Diegu v Ameriki so dobili na klopi spečega potepuha. Aretili so ga. Na policiji je potepuh povedal, da se piše Edvard Brown, da je lastnik 60 tovarni, 90 hiš ter da ima še 30 milijonov dolarjev v gotovini. Njegova najljubša zabava je ta, da kot potepuh oblečen hodi okoli in se temu primerno obnaša. Sodnik se pa za njegove želje in kaprice ni dosti menil in ga je zaprl za 10 dni. Prav je imel.

katoličani pravočasno politično združili in skrbeli za katoliško časopisje, predstavljajo silo, preko katere ne more nihče. Še več, dasi manjšina, imajo katoličani Nemčije vsled svoje pridnosti in poštenosti skoraj ves čas po vojni v rokah krmilo nemške republike.

Znano je, da so tudi v Češkoslovaški hoteli brezverci leta 1918 katoliško cerkev zatreti in urediti državo na brezverskih temeljih. Toda katoliški Čehi in Slovaki so se krepko organizirali v svoji »Ljudski stranki«, ki ima danes tako moč, da je brez nje vlada nemogoča, nemogoče pa tudi kako preganjanje vere in Cerkve.

Mehika nas torej uči in druge države nas uče, da je politika v tesni zvezi z vero in njenim uspešnim napredovanjem ali nazadovanjem.

Kaj pa občinske volitve? Na prvi pogled rešujejo občinski odbori le — gospodarske zadeve. Vendar imajo kot samostojne edinice veliko moč, da versko in npravno življenje s svojimi sklepi in ukrepi po deželi dvigajo ali pa vero in Cerkev v nje božjeposlansko delovanje ovirajo. Le poglejte v tiste redke občine, kjer imajo liberalci premoč, pa boste videli, da je res tako. Zato bo volil zaveden katoličan tudi v občinske odbore samo zavedne in vzgledne katoliške može. In še to je gotovo: ako ne bomo strogo čuvali katoliški značaj naših občinskih zastopov, bodo imeli kaj kmalu večino v Belgradu — slovenski prijatelji mehiških brezvercev.

Zato pa žerjavovca, pučljeva ali socialista, ki vam trobi, da je vera privatna stvar in da nima s politiko in volitvami nobenega opravka, kratko in malo z njegovim časopisom vred — posadite pred hišni prag.

Cerkev in delavstvo.

Neki francoski časopis prinaša napram vedno se ponavljajočim trditvam, da je cerkev sovražnica delavstva, nastopne ugotovitve:

»Prvi zakon, ki je odpravil nedeljsko delo, je bil sprejet od katoliške večine 14. novembra 1814. Prvi zakon za varstvo delavk in otrok so predlagali francoskemu parlamentu trije katoliki, med njimi sloveči grof Montalembert, dne 22. decembra 1841. Misel za mednarodno zakonitev varstva delavcev je sprožil l. 1857 katolik Daniel le Grand. Prvo kreditno zadrugo je ustanovil l. 1880 katoličan Micent. Prvo podeželsko hranilnico je ustanovil župnik Rajn. Prve vrtno kolonije je ustanovila katoličanka gospa Hervieu, l. 1891 pa v St. Etienne jezuit p. Volpette. Za gluho-

neme se je prvi zavzel duhovnik de l'Epeé. Prvo delavsko ministrstvo v Evropi je bilo ono v Belgiji, ki se je začelo 25. maja 1895 pod katoliško vlado. Največ socialnih zakonov na Francoskem je predlagal katoliški voditelj Albert de Mun, v Nemčiji pa katoliški centrum. Zahtevo po pravičnih in zadostnih plačah je stavil papež Leon XIII. v svoji encikliki. Usmiljene sestre in drugi redovi so v enem samem letu oskrbovale 150.700 siromakov in bolnikov. — Kaj je storila duhovščina in katoliški redovi med svetovno vojsko, pa vsi veste in ste vsi čutili.«

In list zaključuje: »Take sovražnice« naj si delavstvo samo želi!«

Delavske razmere v Nemčiji in Združenih državah

Pred svetovno vojno smo si predstavljali Veliko Britanijo kot najmočnejšo industrijsko državo, za katero šele sta sledili Nemčija in Združene države Severne Amerike. To je bila posledica čisto naravnega razvoja, čeprav je industrija Nemčije in Združenih držav razmeroma mlajša. Svetovna vojna pa je te razmere premenila in sicer tako, da se je industrializacija dvignila najbolj v Združenih državah, a šele potem v Angliji in Nemčiji.

Značilno je, da v tem gospodarskem razvoju niso odločevale produkcijske možnosti, temveč samo tehnična organizacija in tehnične uredbe na gospodarskem in socialnem polju, tako da se je obojestransko in kolikor mogoče se je to dalo — uredilo ne le samo vprašanje gospodarskega razvoja, nego tudi vprašanje socialne politike in socialne zakonodaje.

Posebno v Nemčiji je bila izvedena najstrožja organizacija gospodarstva in socialnega zakonodavstva ter socialne politike sploh, kajti bilo je to v interesu ne le samo delovnega ljudstva, zlasti industrijskega proletariata, nego tudi pridobitnih industrijskih in trgovskih krogov. Čeprav se je izvedla v Nemčiji odlična organizacija gospodarstva, vendar ni povsod prišla do pozitivnih rezultatov, zlasti v socialno-političnem oziru. Zedinjene države pa so organizirale stvar popolnoma drugače. V Ameriki namreč obstoja odlično in vzajemno sodelovanje med delavci in podjetniki. Dočim je industrijska Nemčija organizirana v tisočih kartelih, sindikatih in organizacijah, kar zelo zavira svobodno tekmovanje, obstoja v Zedinjenih državah popolnoma svobodno tekmovanje. Seveda so zato uspehi tega svobodnega industrijskega razvoja v Ameriki naravnost velikanski.

Ta industrijski razvoj je seveda zelo vplival na delavske razmere v teh državah, kajti proletarijat, ki je odvisen od višine, odnosno

nižine industrije v državi, je moral vzporedno z gospodarskim razvojem iti svojo pot dalje. Delavsko vprašanje, to je ono vprašanje, ki da značaj za socialni obraz vsaki deželi, je bilo v teh najbolj industrijsko razvitih državah različno rešeno, a rešeno je bilo tako, kot so to razmere dovoljevale. Delavsko vprašanje v Zedinjenih državah in v Angliji je bilo rešeno povsem drugače kot v Nemčiji.

Nemčija je ostala zadnja v tem vprašanju, kajti ona ni imela in ona tudi še danes nima onih možnosti, s katerimi lahko razpolaga Anglija in Združene države. Razlogi ne leže samo v dolarski valuti, nego v blagostanju dežele. Tudi Anglija stoji v socialnem pogledu jako daleč za Združenimi državami, toda še vedno je razlika med gospodarskim in socialnim položajem angleškega delavca in nemškega delavca zelo, zelo velika.

Vzrok tej razliki leži v novem povojnem svetovnem položaju. Anglija in Nemčija stojita na prehodu od kapitalistične Amerike do komunistične Rusije in sicer je Nemčija bližje sovjetski Rusiji, a Anglija Zedinjenim državam. To dejstvo je treba prav razumeti in gospodarski in socialni položaj v teh deželah nam more biti popolnoma jasn in razumljiv.

Evropa se nahaja med dvema svetovoma. To ve in izkuša na svoji koži ne le evropski podjetnik, nego i delavec, katerega socialno vprašanje postaja čimdalje bolj politično. Zato so naravne in razumljive težnje merodajnih činiteljev po reorganizaciji gospodarstva v državah Evrope. Amerika s svojo produkcijo in gospodarsko samostojnostjo ima še smer, da osvaja zunanja tržišča. Anglija z nameravano reorganizacijo pa noče zaostajati v tem oziru, a Nemčija z brzo koncentracijo in racionalizacijo računa na pozitivne rezultate. Vse te spremembe in tendenca pa polagoma sicer, vendar pa stalno slabšajo položaj delovnega ljudstva.

S.

Zrna.

Z lažnjivcem niso v stiki še lastni mu vrstniki.

V košu ima hlebec kruha, bedra, rebra so pa suha.

On: »Koliko ste stari?« Ona: »21 let.«
On: »To ste že enkrat pred petimi leti rekli.« Ona: »No ja, jaz nisem ena izmed onih, ki pravi danes tako, jutri pa tako.«

★

Skromna zahteva. Nedeljski lovec (gonjaču, katerega je obstrelil): »Koliko pa zahtevate za bolečine?« Gonjač: »50 dinarjev.« Lovec: »Hm! Saj to je skoraj ceneje, kot pa divjačino streljati.«

Zdravje je največje bogastvo!

Kdor je malokrvni? Kdor je bled? Kdor ima slabe živce? In valed tega pomankanje spanja in pogosti glavoboli. Kdor nima teka? Kdor boleha na pljučih? Kdor je malaričen? Kdor ho... **ENERGIN**... železnata kina vino. Slabi nerazviti otroci leha na železcu, najpije **ENERGIN**... z uporabo **ENERGIN**... železnatega kina vina prav gotovo dobe zdravo in rudo barvo, pridobila bodo na teži telesa in postali odporni proti vsem boleznim.

Naslov za poštna naročila: Laboratorij „ALGA“, Sušak 12.
8 poštino vred 3 velike steklenice za 128 Din, 6 velikih steklenice za 248 Din in 1 mala zastoj. — V cen! je računana poština, zaboj in zavoja.

Javna zahvala. P. n. Laboratorij „ALGA“, Sušak 12.

Zdravilo, ki ga proizvaja Vaš laboratorij »Alga« v Sušaku, sem naročila in sicer 3 steklenice »Energin«, železnatega kina vina in ga uporabljala po navodilu, ki je priloženo vsaki steklenici. Z veseljem Vam morem javiti, da sem z vspehom zelo zadovoljna. Čutim se mnogo krepkejšo, imam izboren tek ter prav dobro izgledam. Mnogi in mnogi se zanimajo za Vaše zdravilo »Energin«, železnata kina vino in mnogi ga bodo naročili. Moli pošljite takoj po povzetju še 6 steklenic, ker nečem biti brez tega dobrega zdravila.

Slunji, 21. oktobra 1926.

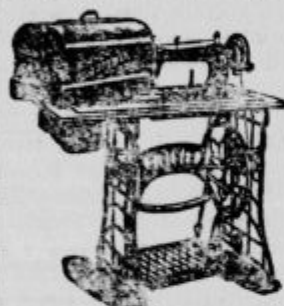
Splošnovanjem HELENA MODRIČ.

Razglas. — Dva nova sejma!

Občina Velik gaber, srez Litija, naznanja, da se vršita v vasi Veliki gaber dva nova živinska sejma in sicer: 30. oktobra in 30. aprila vsakega leta. Sejma sta za govedo, konje, drobnico in prešiče ter vsakovrstno kramarsko blago. — Kupci in prodajalci se vabijo v obilnem številu!

Edino pri meni dosežete najnižje cene v manufakturnem blagu. Ravno kar dospelo v krasni izbiri zimsko blago: moški in ženski stofi, barhenti, flanela in drugo volneno blago. Posebno razkošna izbira v dubelnih za moške suknje in suknjiče. Razno drugo manufakturno blago. Lepa izbira v ženskih, moških in otroških jopicah; krasne svilene rute in kravate. Spec. izbira krasnih moških srajc. Vseled pravočasnega ugodnega nakupa so cene brez konkurence. Dalje velika izbira v kuhinjski emajlirani in litoemajlirani železni posodi, porcelanu, steklu, svetilkah itd. Steklo za okna, okovje ter druge potrebščine. Vedno sveže prvovrstno spece-rijsko blago in moka po znižani ceni. Stalna zaloga splitskega in trboveljskega cementa. — Za ceni, nakup se najtopleje priporočam in jamčim za solidno postrežbo.

J. MENART, trgovec — DOMŽALE.

Najpopolnejši
STOEWER
šivalni stroji
za šivilje, krojače
in čevljarje ter za
vsak dom.
Preden si nabavite
stroj, ogledajte si to
izrednost pri tvrdki
L. Baraga,
Ljubljana
Selenburg. ul. 6/1.
Brzplačen pošt.
15 letno jamstvo.

Pozor! Polhove kože. Pozor!

in vse druge kože od divjačin, kupujem za ino-
zemstvo po najvišji ceni. Prepričajte se v Vaše
dobro, preden prodaste prekupcem svoje blago.

Filip Bizjak krznar — LJUBLJANA,
Selenburgova ulica šte. 6.

Kdor hoče

biti postrežen z dobrim blagom
naj pride ali piše

po sukno ali kamgarn za moške in ženske
obleke, parhet, flanele, kambrik, rute,
odeje itd. v znano in zanesljivo trgovino

R. Miklauc „Pri Škofu“

Ljubljana, Lingarjeva ulica
(v lastnih prostorih).

Obstoj tvrdke blizu 60 let.

BRINJE: laško, istrsko in hrvaško —
dobite najceneje pri **FRAN**
POGAČNIKU, Ljubljana, Dunajska c. 36.

Železne peči in štedilniki

pri znani domači narodni tvrdki **FR. STUPICA**,
Ljubljana — Gosposvetska cesta 1.

DOL

obvezo in odprite ven-
dar enkrat oči ter ne
kupujte v trgovinah,
kjer Vam nudijo slabo
robo za drag denar,
ampak kupite še danes

dopisnico za 50 par in pošite takoj po ilu-
strovani cenik z več tisoč slikami na vele-
trgovino **R. Stermecki, Celje, št. 19**, v
katerem najdete po čustovito nizkih cenah
obleko, čevlje, klobuke, srajce, ure, harmo-
nike, gramofone, britve, toaletne, modne, je-
kline in galanterijske predmete. Naročila
čez 500 Din pošalno prosto. Kar ne uga-
ja, se zamenja ali vrne denar.

Širom Slovenije po svojem dobrem bla-
gu in nizkih cenah, do-
bro znana tvrdka **F. in L. GORIČAR**, »Pri Ivanki«,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 29, priporoča novo-
došlo krasno izbiro vsakovrstnega sukna za mo-
ške in ženske obleke in površnike, pliš, žamet,
krasne modne barhente za obleke, vsah vrst ko-
tenino, zimske rjuhe in deke, kovrte, kose, triko
perilo, otroške in velike volnene jope in vestje,
ogrinalke, rute, šerpe, nogavice, kravate, srajce
itd. Velika izbira izgotovljenih damskih plaščev
in moških površnikov, kožuhovine za na plašče.
— Ogledajte si blago in cene v naših izložbah! —
Pri večjem nakupu še poseben popust!

Najuspešnejše sredstvo za rešo domače živali
je brezdvomno

»MASTIN«

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače,
posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma!
Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din **LEKARNA**
TRNKOCZY (zrav. rotovžja), Ljubljana, Mestni trg 4

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ul. 5.

Velika zaloga **suknenega blaga** za
moške in ženske obleke. — Lepa izbira
svilenih rut in šerp. — Krojači in šivilje,
pišite po vzorce.

➔ V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA« ➔

Posnemalniki za mleko, plahte

za vozove in konje pri znani domači narodni
tvrdki **FR. STUPICA**, Ljubljana, Gosposvetska 1.

Naicenejše

in najboljše modroce, spalne divane, zofe, otomane,
žimo dobite pri tvrdki

Fran Jager, tapetnik,

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29 pri Zmajskem mostu

Kajenje je strup!

Vsakdo se more igrati odvaditi zdravlju
tako škodljivega kajenja z dr. Rascherja
Putech-tabletami. 1 omot 30 Din in pošalno,
popolno ozdravljenje 5 omotov 145 Din
franko razpošila tvrdka »Aurora«, Sremska
Kamenica štev. 7. (Dobiva se tudi skoro
po vseh lekarnah in drogerijah.)

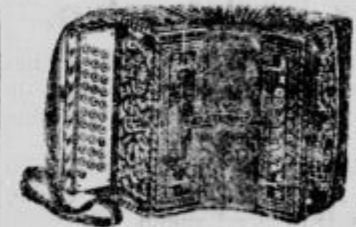

Laneni sukanec

(evrni) in vsakovrstni
vzorci za kleklanje
šipk se dobijo naj-
ceneje pri **V. Pale-**
ček-u v Gorenji vasi
nad Škofjo Loko (na-
večja in najstarejša
tvrdka te stroke), kje
se tudi kupijo vsi
tepo kleklani iz-
delki po najvišji ceni.

POZOR KROJAČI, ŠIVILJE, NESIVILJE!

Če se hočete naučiti dobro in vestno krojiti in
izdelovati obleke, obiščite tečaj na Zasebnem
krojnem učilišču v Ljubljani, Stari trg 19. Telefon
2197. Ta tečaj je zadnji v tej sezoni z znižanim
honorarjem. Preskrbe se službe. Ker so prostori
vedno zasedeni, se prijavite čimprej. — Voda
F. POTOČNIK, odlikovan na internacionalni raz-
stavi v Rimu z naslovom profesorja. 6035

Violine od 55.- Din
Harmonije 85.- Din
Gramofoni 345.- Din
Citre od 192.- Din
Mandoline 131.- Din

Tamburice, pihali
i. t. d. po najniž-
jih cenah direktno iz
tovarniške skladišča

8 dni na ogled

Vsak instrument lahko vrnete, če ne uga-ja.

Katalog zastoji! Zahtevajte ga takoj od

MEINEL IN HEROLD Maribor 107
tovarna glasbil in harmonik

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 2057, 2470 in 2979.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Brzjav.: Gospobanka.

Kapital in rezerve skupno nad Din 16,000.000.—, vloge nad Din 250,000.000.—.

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne
odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji. Obveznica vojne odškodnine nomi-
nale Din 1000.— n. pr. stane pri sedanjem tečaju skupno samo Din 385.—, plačljivo v 11 mesečnih obrokih po Din 35.—.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo **srečk Državne razredne loterije.**